

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak hetilapja. — Az Ipartestületek Szövetsége, az aradi Iparos Önkön, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építomesterek Szövetsége hivatalos lapja. Egyetűlve a timisoarai „Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-gal.

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Legiferările viitoare ale Ministerului Muncii

de N. ARCADIAN

Ing. în Ministerul Industriilor

Un regim de legalitate pentru pregătirea profesională și exercitarea meseriilor

Importanța factorului uman în industria modernă a evoluat; el nu mai reține astăzi atenția numai dintr-un scop filantropic dar și dintr-un scop pur economic, care a impus noi cerințe și o nouă structură munei de lucru. Pentru a vedea importanța munei de lucru în producție, comparativ cu participarea capitalului angajat în producție, este suficient să se compare cuantumul salariilor cu amortismentul capitalului fix și dobânda capitalului circulant.

Politica socială românească va trebui în al doilea rând să realizeze armonia socială, în lăturând lupta de clasă și dictatura proletară sau patronală, asigurând astfel echilibrul social pe care statul și factorii economici au știut să-l impună după rășboi prin legislațiunea muncitorească, care stă azi la baza relațiilor între patroni și lucrători. Politica socială va trebui în fine să ajungă la o seamă de realizări practice, pentru îndrumarea, pregătirea și ocrotirea muncii.

Îndrumarea muncii, pentru a desvolta o abilitate și o mai mare capacitate profesională, care singură face posibilă o mărire a randamentului activității productive; elementul om în producția țării noastre, este fundamental pentru viitorul României.

Pregătirea profesională a muncii, va trebui să facă din vocație acel ansamblu de aptitudini pentru o profesiune, elementul viu și salvator atât pentru individ cât și pentru societate, pentru a da individului mulțumirea de a lucra în sensul puterilor și talentelor lui, iar societății avantajul de a fi servită, în diferințele ei domenii de viață, de oameni cu atitudini corespunzătoare.

În fine, ocrotirea muncii sintetizată în protecția legală a muncitorului, isvorată din ideile de umanitate cât și din principiile de drept pur.

Ca și în alte țări, dintre care unele cu reputația liberalismului celui mai desăvârșit, intervenționismul de stat a avut și în România o activitate salvatoare prin marile înfăptuiri sociale și de protecție a muncii. De altfel, în acest domeniu, chiar Anglia, această țară suprinzătoare, care pare că suferă întotdeauna o mare experiență pentru instrucția restului lumii a admis intervenția statului, ori de câte ori sub formă de reglementări asupra muncii, locuințelor nesănătoase, etc., legea a putut preveni degradarea maselor muncitoare.

Ministerul Muncii, iscusitul cărmaci în eterna luptă dintre idealul social și limitele sociale (date de posibilitățile noastre naționale sau de venitul mediu pe cap de muncitor), urmând aceiași linie a continuității și progresului social imprimată dela chiar înființarea lui, se găsește din nou în febrilitatea elaborării unei reglementări de cea mai mare importanță din sectorul legislației muncii.

Domnul ministru Valeriu Roman prepară anteproiectul „legei pentru pregătirea pro-

Egymást követik a hivatalos ipartörvénytervezetek...

Egy szerény iparos szerény megjegyzései arról, hogy nem a sok, hanem a jó törvény lenditi fel a hazai ipart és menti meg a kipusztulóban lévő kisiparosságot, meg arról, hogy milyen a jó törvény.

Kisérletezésekre nincs már időnk...

Irta: REINHART GYULA

Ha abból kellene megítélni, hogy megy a sora a kézműiparnak, hogy mennyire foglalkoznak vele, úgy most a konjunktura csimborasszóját kellene megérnünk.

Még készen sem vagyunk a három hét előtt megkezdett ipartörvénytervezet ismertetésével, amelyet a kereskedelemügyi miniszter megbízásából Samoil Alexandru hozott a brailai, sighisoiarai, majd legutóbb a constantai kisiparos gyűléseken köztudomásra, máris újabb hírek vannak újabb kodifikációsokról, amelyeket most változtatosság kedvéért a munkaügyi miniszter rendelt el.

A munkaügyi miniszter még külön ígéretet is tett, hogy majd az ősz folyamán a kontáruget törvényhozásilag rendezni fogja, ami ha megvalósul, általános megkönynyebbülést fog kiváltani az iparosság valamennyi rétegében.

Ugyancsak a munkaügyi miniszter megbízta Roman Valer államtitkár, készítsen elő törvénytervezetet a kézműipar és kereskedelem szakszerű elsajátításáról és gyakorlásáról.

A munkaügyi miniszter még ennél is tovább ment, mert másik államtitkárát, Stavri Cunesco-t viszont olyan törvénytervezet elkészítésével bízta meg, amely az ipari szakoktatás teljes újjászervezéséről szól, kiterjedve annak összes fokozataira és minden ágára.

Ugy látszik, hogy törvényekben és rendszabályokban nem lesz hiány és ha már két miniszter teljes táborukarával a kézműipari

probléma megoldására siet, bizonyára átérzik annak sürgősségét és elodázhatatlan voltát.

Most csak az volna kíváncsi, hogy a miniszterek egyezzenek meg egymással, mi módon kívánják a kérdést megoldani. Itt felmerül az a már többször megvitatott probléma, nem volna-e leghelyesebb egy ipari kodex megszerkesztése, amely valamennyi iparágra vonatkozó mindennemű törvényt és rendelkezést magában foglalja, hogy ne kelljen azokat a rendelkezéseket különböző törvényekből kikeresni. Legyen egy törvénykönyvben az iparos minden joga és minden kötelessége.

Van azonban egy másik dolog, ami még az egységes iparoskodexnél is fontosabb. Hogy mielőbb kapjuk meg mi, iparosok az állam részéről is azt a támogatást, amelyet ez a fontos társadalmi osztály mint az államfentartó elemek egyik legszámottevőbb tényezője már régen kiérdemelt és amelyhez a jogot áldozatkész munkával, a közterhek viselésével meg is szerezte. Alapvető munkáról van itt szó. Meg kell erősíteni az iparos osztályt, amelyet a gazdasági válság nagyrésztben koldusbotra juttatott, mert csak térték bajait és újabb terheket raktak rá, amikor a régi kisebbséget sem bírta el.

A legelső teendő tehát a kézműiparoság megszervezése. Legyen az kamarában vagy a testületekben, a legmesszebbmenő autonómiával és decentralizálással viendő keresztül, mert nemcsak hogy egyedül ez a forma alkalmas a társadalmi és szakmai

fesională și exercitarea meseriilor și comerțului”, iar din dispoziția domnului ministru al muncii d. Stavri Cunesco, a întocmit proiectul de reorganizare completă a învățământului profesional de toate gradele și de toate categoriile.

Pentru a sesiza importanța legiferării ce se pregătește, este suficient a aminti situația de acum, care a pasă atât de greu mândria noastră națională și reputația echipelor de guvernare care n-au reușit în 15 ani să ne dea unificarea completă a legislației muncii. În Ardeal, meseriile, a căror importanță deosebită din toate punctele de vedere: națio-

nal, social și economic, este integral recunoscut, sunt și azi reglementate de vechia lege ungară din 1884, modificată de unguri însăși la 1922 și a cărei remodificare se studiază din nou actualmente. În Bucovina se aplică legea austriacă cuprinsă în Codul industrial din 1907, iar în Vechiul Regat și Basarabia, legea meseriilor din 1912.

Într-un domeniu în care complexitatea problemelor apare prin caracterul lor național, social și economico-technic în acelaș timp, legiferarea trebuie să fie însă rezultatul colaborării celor două departamente: al muncii și al industriei.

megszervezésre, hanem módot nyújt a gazdasági szervezetek kiépítésére is. Ez a kiépítés egyedül és kizárólag szövetkezeti alapon vihető keresztül.

Ha a mezőgazdasági kamarák után a gazdatiszadalmak elláttatják tenyészállatokkal, vetőmagokkal, trágyával és egyéb gazdasági eszközökkel, gépekkel stb.; ha a központi szövetkezetek után a gabona és más terményeinek értékesítéséről, sőt a külföldi kivitelről is gondoskodás történik, ha a gazdák terményáruinak magas színvonalon való tartása céljából a fogyasztóközönségen kívül a malmok és pékek újabb adónemekkel lesznek megterhelve, miért ne lehetne a kézműipar, — amely ugyancsak belföldi nyersanyagot és termékeket dolgoz fel iparcikké, — hasonló támogatásban részesíteni? Meg kellene ezt tenni annnyival is inkább, mert ezek hasznos befektetések volnának és

sokszorosan megtérülnének adóikban és fogyasztási illetékekben.

Az ipari fejlődés csak a kézműipar kerestől lehetséges. Mert a kézműipar teljes egészében nemzeti alapon áll, teljes haszna a belföldön kerül forgalomba, a haszna nem megy külföldre az idegen tőke haszáka fejében. Kétségbe vonható-e ezek szerint, hogy elsőrendű államérdek a kézműipar legnagyobb mérvű támogatása?

Legyenek tisztában azzal, hogy nem szinekurákat, nem gondtalan megélhetést akarunk elérni, hanem az egyforma elbírás jogán az élethez való jogunkat akarjuk megkapni.

A kézműipar problémáját sürgősen meg kell oldani. És ez a megoldás semmi esetre sem lehet kísérlet. Föltétlenül jónak, véglegesnek kell lennie.

Növekvőben a világ ipari termelése

Csupán az elsőrendű élelmiszer- és nyersanyagkészletek csökkentek

A népszövetség havi statisztikai kimutatásainak augusztusi száma a rendes táblázatok mellett érdekes adatokat közöl a világ élelmiszer- és nyersanyag-termeléséről és készletéről, valamint ipari termeléséről.

Megállapítja többek között, hogy a világkezeskedelem aranyértéke 1935 június havában a tavalyi év júniusához képest a behozatal terén négy, a kivitel terén három százalékkal csökkent. Az idei második évnegyed adatai az 1934. évi megfelelő időszakhoz képest azonban csupán a behozatal másfélszázalékos csökkenését tüntetik fel, míg a kivitel színvonala azonos maradt. Világországok szerint csoportosítva: a behozatal a tavalyival szemben emelkedett Észak-Amerikában, Ausztráliában, Dél-Amerikában és Ázsiában, míg Európában és Afrikában csökkent. A kivitel emelkedett Dél-Amerikában és Ázsiában, viszont csökkent Afrikában, Észak-Amerikában, Európában és Ausztráliában.

A tüzelőanyag- és fémtermelés értéke 1935 első felében a tavalyihoz képest általában emelkedett.

A világ élelmiszer-nyersanyagkészlete 1934 közepe óta fokozatos csökkenést mutat. Jelentékeny en apadt a buza-, cukor-, pamut-, selyem- és ónkészlet. Az olaj- és kőolajkészletek viszont csekély mértékben gyarapodtak.

Az ipari termelés az idei első öt-hat hónap folyamán majdnem valamennyi országban fokozódott, csak Franciaországnban és Hollandiában csökkent. Az 1935. év első negyedében a tavalyi megfelelő időszakhoz képest például Magyarországon ipari termelése 13 százalékkal emelkedett.

Az 1928. évi színvonalhoz hasonlítva az ipari termelés mutatószáma: Lengyelországban 68 százalékkal, Hollandiában és Csehszlovákiában 69, Franciaországban 72, Belgiumban 74, az Egyesült Államokban 77, Ausztriában 79, Kanadában 85, Németországban és Spanyolországban 95 százalékkal, Olaszországban 102, Finnországban 105, Magyarországon 108, Angliában 111, Svédországban 115, Görögországban 122, Norvégiában 124, Romániában és Dániában 130, Chilében 148 és Japánban 159 százalékkal.

Mit ír elő az ipartörvény ipari szakmunkások bejelentésére és kijelentésére

Nem szivesen, de mégis igazat kell adnom Popa Grigorie urnak, az aradi városi ipartügyi osztály főnökének, amikor arra mutat rá, hogy a munkások bejelentését és kijelentését nem végzik a törvény előírása szerint pontosan a munkaadók és így jogosan jár el, amikor igen sok iparos ellen a kihágási eljárást folyamatba tételi, aminek alapján az iparosok súlyos pénzbírsággal sújtottak.

Az ipartörvény 103-ik szakasza értelmében:

„... munkába lépése alkalmával az iparos a munkakönyvet a segédől átveszi és a segéd alkalmaztatását a munkakönyv bemutatása által legkésőbb két hét alatt az ipartörvényságnál bejelenti.”

Az ipartörvény 104-ik szakasza szerint:

„... a segédnek munkából való kilépése alkalmával köteles az iparos a munkakönyv egyes rovatait az igazságnak megfelelően leközvetlenül kitölteni és a segéd kívánságára a szerződés viszony megszüntetéséről és a segéd magaviseletéről az igazságnak megfelelően külön bizonyítványt kiadni.”

Ipari és gyári vállalatok, amelyek szakmunkásokat alkalmaznak, rendszerint a munkát küldik el az illetékes ipartügyi osztályhoz a bejelentés formalitásának elintézése végett. A vá-

rosi hivatal azonban csak akkor írhatja be a szakmunkás munkakönyvébe és a hivatalos regiszterbe a belépés vagy kilépés tényét, hogyha a munkaadó személyesen jár el. Ez bizonyíték ugyanis arra, hogy munkaszerveződés viszony keletkezett, illetve szünt meg munkaadó és munkás között.

Az ügyben folytatott beszélgetés kapcsán Popa főnök ur kijelentette, hogy a kijelentés és bejelentés elmulasztása esetén a várható kihágási eljárás és az azt követő büntetésen kívül még sok más kellemetlenségnek is kitetti magát a munkaadó. Ha ugyanis a munkás a kijelentés elmulasztása miatt nem tud elhelyezkedni, volt munkaadójával szemben kártérítési követeléssel is felléphet.

Nyomatékosan figyelmeztetjük tehát a fentiek alapján lapunk valamennyi iparos olvasóját, akik szakmunkásokat alkalmaznak, hogy bejelentésre és kijelentésre kötelezett munkásaikat pontosan a törvény előírása szerint iktatassák be a városi vagy megyei hatóságnál. Ilyen ügyekben föltétlenül személyesen vagy személyes megbízottjuk útján kell eljárniok és nem bízhatják a bejelentési, illetve kijelentési aktus elvégzését az érdekelt szakmunkásra. Ellenkező esetben kihágási eljárásnak, büntetésnek, sőt kártérítési eljárásnak tessék ki magukat.

Dr. K. S.

Saját adóbonnal 1934. április 1. előtti adó is fizethető

Az állam régi adósságainak rendezéséről szóló törvény értelmében azok az adózók, akik az állammal szemben fennálló követeléseikért adóbonokat kaptak, ezeket felhasználhatják 1934. április 1. előtti adóhátralékaik törlesztésére. Ezt a kedvezményt azonban csak azok az adózók vehetik igénybe, akik saját követeléseikért kapták az adóbonokat.

A pénzügyminisztérium most rendeletet adott ki arra vonatkozólag, hogy adóbonokkal a fenti törvényintézkedések szerint hogyan fizethető 1934. április 1. előtti adó.

Az adózók kötelesek kérését benyújtani a pénzügyminisztériumhoz az illetékes pénzügyigazgatóság után. A kérésekhez mellékelni kell azt az igazolványt, amelyben az illetékes adóhivatal vagy pénzügyigazgatóság igazolja, hogy az adózó követeléseiről az állammal szemben adóbonokat kapott.

A kérésnek tartalmaznia kell a hátralékos adóösszeget, azt a követelést (hátralékos fizetés nyugdíj, szállítás), amelyért az adóbonokat kiadták, az államtól kapott adóbonok értékét. A kérésekhez az adóbonokat nem kell mellékelni, hanem az adózó köteles azokat megőrizni.

MÓDOSÍTOTT TARIFA.

— Mennyiért vési ki a csomagjaimat? —
— Hárdeci az állomás a skót a hardartól.
— Az első tíz penny, a többi öt.
— Stímt. Fogja meg a másodikát és a harmadikat. Az első, azt a kicsit, magam viszem.

Adalékok egy magacállásu ur költségvetéséből.

A Dreptatea írja:

Egy bankkormányzóknak költségvetése megközelíti a maharadzsa költségvetését. Grigore Dumitrescu 18 millió lej adóssággal foglalta el helyét a a következő összegeket fizette ki, miután hivatalát elfoglalta: Falusi tartozásokra 5 millió 500 ezer lei, ingatlanvételre 2 millió 500 ezer lei, Bolitin-i birtokvásár 8 millió lei, 2000 hektár föld vétele Dobrogea-ban 9 millió lei, ezüstneműk 3 millió 1000 ezer lei, yachtvásárlás 3 millió lei. Ennyit árunk össze egy esztendő kiadásából. Meg kell állapítanunk, hogy 10.000 lei volt a napi legális jövedelme, és csak 3 millió 600 ezer lejt tesz ki egy évben. Így aztán közel 40 millió az az összeg, melynek eredetét Dumitrescu volt bankkormányzó igazolni tartozik. Minden késedelem a vizet egyedül a asalók malmára hajtja.

VARSTA FEMEILOR.

— Ce vârstă are mama tăle? —
— Nu știu; știu numai că în fiecare an întineresc eu un an.
— Și care va fi sfârșitul?
— Mă va prezenta pe mine drept mama ei.

VREDNICIE

— Ce, ai dormit?
— Da. Apa e fieră mea, nu pot să stau fără să fac ova.

IZLES DOLGA.

Döcög és Pöcög panaszkodnak egymásnak.
— Rémes nő a feleségem, — állapítja meg Döcög.

— Miért?
— Csak a gazdaság, az autó imponál neki. A férfit nem a belső tartalma, hanem a karosszékje után itéli meg.

— Még mindig jobb, mint az én feleségem, — jegyint a kesével Pöcög.

— Miért?
— Mert nála még csak nem is a karosszékje fontos...

— Hanem?
— A lóerő...

SZEP.

— Tessék nekem valami munkát adni; feleségem és kilenc gyermekem van.
— Szép. És ért valamit máshoz is?

Csalódtunk az új ipartörvénytervezet

harmadik részében is ...

Milyen hatáskörrel bírnak és hogy működnek majd a kézműves kamarák az új törvénytervezet szerint

Óriási jövedelem és széleskörű hatáskör jut a kézműipar új országos intézményének, de nagy kérdés, végre tudja-e majd hajtani, amit várnak tőle.

Ennél a törvénynél is a végrehajtási utasítás intézkedik igen fontos kérdésekben

Irta VAJDA IVAN dr.

Elérkeztünk végre ahhoz a kérdéshez, amely az egész ipartörvényjavaslat megszületésére alapot adott, a kézműves kamarák kérdéséhez. A törvényt szövegezők a kézműves kamarákat olyan hivatalos intézménynek szánták, amely a kézműipari érdeket viselve és őrizve, azt képviseli. Érdekes, hogy emellett megmarad az iparhatóság is, tehát meg van adva a belső autonómia. A kézműves kamaráknak a törvénytervezet alapján jogi személyiségük van.

MIT IR ELŐ A TÖRVÉNYJAVASLAT A KÉZMŰVES KAMARÁKRA?

Királyi rendelet alapján minisztertanácsi határozattal alakulnak meg. Ez állapítja meg székhelyüket és határozza meg tagjaikat. Legalább olyan számban állítandók fel kézműves kamarák, mint ahány munkakamara van. Ha a kézműves kamara hatásköre több megyére terjed ki, a kézműves kamara a maga tanácsa által egy vagy több kamarai fiókot állíthat föl. A fióknak jogi és gazdasági szerepét, valamint annak módosításait az illetékes miniszterium által kibocsátandó szabályzat fogja meghatározni.

Nagyon nehéz már most megállapítani, sok-e ha husz kézműves kamara alakul, vagy kevésnek fog bizonyulni ez a szám. Kétségtelenül iparosérdek volna, hogy minél közelebb legyen az iparos a maga kamarájához, de igen fontos szempont, hogy

a képesítés és iparjog szempontjából a törvényjavaslat szerint minden kézműves kamara zárt kör, amelyből a kamarához tartozó iparosoknak munkavállalás céljából sem szabad elmenni.

Ennek a szempontnak figyelembe vétele mellett az az érdekük az iparosoknak, hogy minél kevesebb kézműves kamara legyen, mert ez lényegesen emelné munkavállalási lehetőségeiket. Ugyanakkor azonban nagymértékben megnehezítené a kézműves kamarák megközelíthetőségét és ezen a címen igen sok utazási költséget róna az érdekelt iparosokra.

A kézműves kamarák munkaköre a javaslat szerint elég tág.

Az ábécé minden betűjére jut egy-egy munkakör. Informál a kézműves kamara, felülbírá, véleményez, segít, együttműködik, már amint az ezekben a szabályzatokban lenni szokott. Segíti az iparosokat, hogy a végzett munka bére megfizetessék, ellenőrzi a képesítéseket, megtartja a vizsgákat, részt vesz a tanácsszerződések megkötésénél, azokat nyilvántartja, meghatározza az egyes iparágakban tartható inasok számát, illetve szabályozza ezt a kérdést, nyilvántartja a segédek és a segédszemélyzet tagjait, valamint a géplázemeket, — és hogy el ne felejtsem, — részt vesz a kézműves kamarák számára fentartott szenátor-választáson is.

A kézműves kamara a kereskedelmi és ipartügyi miniszterium ellenőrzése alatt áll.

A miniszterium egy megbízottja úgy a kamarai tanács, mint az igazgatóság, illetve a csoportok gyűlésein egyformán részt vehet és azokat ellenőrzi. Jogukban áll ezeknek a miniszteri megbízottaknak az általuk meglátogatott gyűlésről vagy értekezletről a miniszteriumnak jelentést tenni

és kérni a határozat végrehajtásának felfüggesztését. Az ilyen kérdések ügyében a miniszterium tizenöt nap alatt dönt.

A kézműves kamarák vezetőségei 20—40 személyből állanak.

A tagok számát az alakulási dekrétum fogja megállapítani. A kézműves kamarák szervezete alulról fölfelé a következő intézményeket tartalmazza: kézműves-kamarai fiók, szakcsoport, kamarai központ, a kamarák szövetsége. Fiókok ott alakíthatnak, ahol legalább 500 iparos lakik. A javaslat szövege szerint kétes, hogy vajon a kamarai székhelyen is alakíthatók-e fiókok. Szerintem nem, de a javaslat szövege úgy is magyarázható, hogy igen.

A rokoniparágak az egyes kamarákban egy-egy szakcsoportba kerülnek beosztásra.

Nem intézkedik a törvényjavaslat arról, mi történik, hogyha az egy szakcsoportba kerülő iparágak között érdekellentétek vetődnek fel. Helyes lett volna, ha a törvény az egyes iparágak, illetve ipari foglalkozások felsorolásánál már elvégezte volna az egyes szakmák, illetve rokoniparágak csoportosítását. Miért nem szabályozták ezt a fontos kérdést már a törvényben és miért kell hazai törvényalkotásunkban minden fontos és alapvető kérdés fölött a végrehajtási utasításnak döntenie?

A kézműves kamarák megalakulása alkalmával az egyes kamarák egyszerű szótöbbséggel titkos szavazat útján egy elnököt és 2 alelnököt választanak.

Az elnöknek románának kell lennie.

Ez alkotmányellenes, mert nyíltan különbséget tesz az egyes állampolgárok között azok etnikai származása szerint. Hogy a gyakorlatban ez tény leg így kerül kivételre, tudjuk tapasztalatból, de tiltakoznunk kell az ellen, hogy ilyen alkotmányellenes elvek törvényerejű előírásokban kimondassanak.

Minden kamara választ még négy igazgatósági tagot is. Az igazgatósági tagoknak a kamarai székhelyen kell lakniuk. Állásuk tiszteletbeli ugyan, de a kamara költségmegterítés és idővesztésük honorálása címen tiszteletdíjat állapíthat meg számukra.

A kézműves kamarák hivatali adminisztrálását a kamarai titkárok végzik. A titkár jogvégzett, nem tagja a kamarának, tehát nem iparos és szintén román nemzetiségű lehet csak a törvényjavaslat szerint, amely azt is előírja, hogy a titkárt választják, de, hogy mennyi időre, elmulasztotta meghatározni.

A rokoniparágak, mint fentebb már közöltem, szakmai szervezetekbe (grupa) csoportosíttatnak.

Ezeknek jogkörük kiterjed a szakmai képesítés, a tanoncújdó megállapítása és a tanoncnevelés egyéb ügyeire is. Vezetőségük annyi tagból áll, ahány iparág a szakmai szervezetben szerepel. Nagyon különös ez a meghatározás, mert igen sok mellékkörülménytől függ. Számos szakmai szervezet fog működni, amelyben igen sok szakma szerepel, de viszont akadni fog olyan is, ahol nagyon kevés lesz a tagok száma. Az sem indokolt, hogy oly iparágaknak, mint a bőrfeldolgozó ipar, ugyanannyi képviselőjük legyen, mint például a

villanyszerelőknél. Nem beszélve arról, hogy a bőriparosok szakosztálya alig 3—6 tagból fog állani, mert ezek az iparágak kevés szakmát ölelnek fel, míg más csoportok 10—15 tagú választmánnyal fognak működni, holott a kevés választmányi tagot választó iparág sok százal több iparost képvisel, mint a sok kis szakmát felölelő iparág, mint például a vas és fémipar. Ajánlatos volna ebben a kérdésben egy kis autonómiát hagyni, hogy a kamarák a saját viszonyaik alapján állapítsák meg az egyes szakmai csoportokból választandó képviselők számát.

A kézműves kamarák általános jellegű kérdésekben teljes ülésen, speciális kérdésekben a csoportüléseken fognak dönteni.

A választások költségeinek megállapítása, azok megszavazása, az évi jelentés, a kamara tagjai által fizetendő impozit adicional (kézműves kamarai pótdíj) és a kézműves kamarai szenátor személyének megválasztása, természetesen plenáris ülésen történik.

A tanács negyedévenként legalább egyszer összejut.

Ez az ülés rendszerint nyilvános és a tagok felének megjelenése esetén határozatképes. A jövedelem és költségek ügye csak nyilvános gyűléseken tárgyalható.

Az igazgatóság hetenként ül össze és négy tag megjelenése esetén határozatképes.

Érdekes, hogy taggyűlést vagy közgyűlést a javaslat rendes körülmények között nem ismer, csak választásoknál.

A kézműves kamarának azok a tagjai választók, akik 21-ik életévüket betöltötték, hat hónap óta a kamara területén laknak és román állampolgárok. A kamara tisztségeire olyan 25 évet betöltötték választhatók, akik a választók jegyzékében fel vannak véve, nincsenek csődbe, nem ítéltettek el választási bűnök (?) címén és nem büntetettek elzárására azon a címen, hogy a munka törvényeket megszegtek.

A választás titkos és közvetlen. A választási lista szeptember 1-től október 15-ig készítendő el.

Ellene kontesztációval lehet élni.

Közgyűlésnek csak a választásoknál, a kamara feloszlásánál és akkor van helye, hogyha a kamara tagjainak száma egy harmadra csökken.

A kézműves kamarák a kamarai szövetség keretében egyesíttetnek.

A szövetség (unio), amely az egyes kamarák fölöttes szerve, jogiszemélyiséget képez. Közgyűlésének, az adminisztrátoroknak és saját igazgatóságának vezetése alatt áll. A kézműves kamarák szövetségének közgyűlésére minden kézműves kamara három tagot küld ki. Hivatalból kiküldendő tagjai ennek a közgyűlésnek a munkakamarák és a kereskedelmi és iparkamarák szövetségének kiküldöttjei, a betegsegélyző, az illetékes szakminiszterium, valamint az egyetemek és felsőkereskedelmi iskolák szaknaráinak képviselői. A szövetség hatáskörét külön rendelet fogja szabályozni.

Milyen jövedelmek lesznek a kézműves kamaráknak?

Fájó pont ez, mert ezeket a jövedelmeket természetesen az iparosok fogják kiizzadni. Kézműves kamarai költségek címen fizetik az iparosok az ugynevezett adicionalis adót. Hogy a rendes adónak hány százaléka lesz ez az adó, a miniszterium jóváhagyása alapján az egyes kamarák állapítják meg (?) Ezen felül az egyes iparosok tagsági díjat is fizetnek. Falusi iparos évi tagsági díja 100 lei, városi iparosé 150, ha segédszemélyzete van 200 lei, megyeszékhelyen 250, illetve 300 lei, míg municípiumokban, hogyha tanoncuk van 350 lei, de ha munkást is tartanak, 400 lei. Miután különböző rokoniparágak üzésénél ennek a tagdíjnak az egyes iparosok által 50 százaléka rokoniparágaként még felülfizetendő, a javaslat szerint elég magas lesz a tagsági díj.

A nagyipari vállalatok, amelyek nincsenek felvéve a kézműves kamarába, minden tanoncuk és szakmunkásuk után 50—50 lei évi tagdíjat tartoznak fizetni.

Kérdés, hogy ezt a súlyos terhet elfogadja-e a hazai gyárpar és nem fogja-e az UGIR meg-

akadályozni a javaslat e pontjának megvalósulását?

Az egyes községek tartoznak a kézműves kamarák és azok fiókjai számára helyiséget biztosítani.

A kamarák évi jövedelmének 10 százaléka a kamarák szövetségének (unio) bocsátandó rendelkezésére.

A felosztás szabályait, — azt hiszem — felesleges e cikk keretében ismertetnem.

☆

Az új ipartörvénytervezet eredeti szövegét szerény munkálatom alapján három számban ismertette Az Iparos. Az előző két cikkben és fentiekben felsorakoztattuk a nagyszabású jogi munka minden fontosabb intézkedését. Mindezek után nem hallgathatjuk el, hogy bár igen sok érdekes és helyénvaló intézkedés szerepel ebben a törvényjavaslatban, súlyos hibája, hogy nincsen benne meg az ugynevezett elvi alap és nincs eléggé kidolgozva. Kár pedig, mert a törvényjavaslat főbb szempontjai megérdemelték volna, hogy hiába nélküli, jó törvényt építsenek föl belőlük.

Gyapjuszövet — nyerselyemből . .

A Times manchesteri tudósítója azt a hírt közli, hogy az angol textiliparnak sikerült olyan szöveteket gyártania, amelyek egyaránt alkalmasak nyári és téli viseletre. Az új anyag nyerselyemből készült, azonban ennek jellegzetes fénye nélkül, mert ugyanolyan tompa fénye van, mint a gyapju- vagy gyapotszövetnek. Még a szakemberek sem tudják beható vizsgálat nélkül az ilyen anyagból készült szöveteket megkülönböztetni a gyapjuszövetektől.

BOSSZANTÓ.

Egy lengyel hitsorsos évek óta Bécsben lakik, de sehogyse megy az üzlet. Egy szép napon felül a vonatra és Párisba megy szerencsét próbálni.

Amint kiszáll a vonatból, óriási feltűnést kelt a kaftános, tincses, hosszuszakdú ember és a gyerekek utána futnak. Először néhány, aztán sok, később rengeteg. A hitsorsos nem törődik velük, de kezdenek a gyerekek után a felnőttek is gyülekezni körülötte, ami kihozza a sodrából. Dühösen rájuk kiált:

— Na, mi az? Nem láttak még Párisban osztrákok?

☆

VORLESUNG.

Der Professor sagt bei seiner Vorlesung über das Wasser und seine Bedeutung unter anderem: „... und bedenken Sie, wenn wir kein Wasser hätten, könnten wir nicht schwimmen lernen und wie viele Menschen würden dann ertrinken.“

☆

Hajza a stabilizáció után...

Az Universul írja:

A válság elleni harcban elért eredmény nem áll egyenes arányban a küzdelemben felhasznált erőfeszítésekkel és áldozatokkal. Semmi eredmény nincs a nemzetközi forgalomban, hol csak újabb és újabb feladatokkal kell megbirkóznunk, mint amilyen a transzfer ügye is, ami tehetetlenné teszi az adósságokat, akik nem tudják kifizetni külföldi tartozásaikat. Ez azonban az adósságokat felhámozza. Mindnyájan látjuk, hogy a nemzetközi gazdasági helyzetben tapasztalható bizonytalanság ennek az oka. Az aranyalapot elhagyták és így a régi összeköttetés felvételét megnehezítették. A kormányok intézkedései nem érhetnek célt, mert homokos talajra találnak. Mindez egy francia publicista véleménye szerint azt a képet nyújtja, mintha a politikusok tojásalaku és nem gömbölyű golyókkal biliárdoznának. Bármilyen nagy az erőfeszítés, az eredmény csak negatív lehet, ami a réginek csak karrikatúrája. Illetékes helyen jól látják ezt s újabb kísérleteket tesznek a bizonytalanság megszüntetésére. Az első teendő a stabilizáció, miután ez a kulcs a nemzetközi forgalomnak. Ez garanciákat s megfelelő előkészítést igényel. Örömdetes dolog ezen a téren, hogy az Amerikai USA is belátta ennek szükségességét s a múlt hónapban Párisban tartott nemzetközi kereskedelmi kamarai tárgyaláson az amerikai kiküldött is a stabilizáció szükségét hangoztatta. Elvi alapon már bizonyos javulás tapasztalható. Mikor lesz azonban ez megvalósítva?

Hajza a szerzett jogok után

A cluji ipartestület építési alosztályának memoranduma a „szerzett jogok” érdekében

Milyen törvényszakaszok biztosítják az építőiparosság szerzett jogait. — Ellent mond a miniszteri rendelet az érvényben levő törvénynek. — 23 építőiparos maradt ki a cluji hivatalos listából.

Utasítsa a miniszter Cluj várost, hogy respektálja a szerzett jogokat

Múlt számában részletes cikkben világította meg a problémát Az Iparos, hogy az illetékes városi tisztviselők nem egészen jóindulattal magatartásával szemben van-e módjuk az építőiparosoknak az elkobozott szerzett jogok visszaszerzésére.

A cikkben a kiváló Niman Lajos dr.-nak a cluji építőiparosok népszerű elnökének nyilatkozatát közöltük, míg most, egy hét után birtokunkban van a cluji kartársak memoranduma, amelyben nagy horderejű kérdés jogi érvei sorakoznak föl meggyőző, könnyen folyó és szabatos szövegezésben.

Az emlékirat szövegszerű magyar fordítását alábbiakban adjuk:)

Cluj. Ipartestület.

2325/935 szám.

Miniszter Ur!

A Cluj város polgármesteri hivatalának 1935 július 18-án hozott 17/735 számú határozatával, amelyet a Közügyügyi Miniszterium 1934 április 4-én kibocsátott 54/363 számú rendelete alapján adott ki, az építész-kamaráról szóló törvény szigorú betartását rendelte el.

Megütközéssel tapasztaltuk, hogy az építész-kamara által összeállított és a miniszterium által jóváhagyott kimutatásból az elismert építésszek, illetve építőmesterek névsorából kimaradt 23 cluji tagtársunk, akiknek megélhetése ezzel máról-holnapra lehetetlenné vált.

Megütközésünk annál nagyobb, mivel:

a) Valamennyi alosztálybeli tagunk az építész-kamaráról szóló törvény életbe léptetése alkalmával (1932 évben) kérte e törvény rendelkezése értelmében az építész-kamarába való felvételét, azonban mindmáig semmi feleletet erre nem kaptak.

b) Az építész alosztály valamennyi tagja eddig az 1884/XVII. törvény alapján folytatta mesterségét, az építészeti minden ágazatában dolgozva. Mindennemű megkötöttség nélkül készítették terveket és bármilyen magasságú építkezéseket is elvégeztek.

c) Birtokunkban van a cluji Comitetul Local de Revizuire 232/934 S. II. számú határozata, amellyel a szerzett jogok tiszteletben tartására vonatkozólag, amely jogokat a közoktatásügyi miniszterium 1934. évi április hó 4-én kiadott 54/363 számú rendeletével megsértett, még folyamatban van.

d) A cluji táblához 660/934 S. III. szám alatt beadott felebbezés a szerzett jogok tiszteletben tartására vonatkozólag, amely jogokat a közoktatásügyi miniszterium 1934. évi április hó 4-én kiadott 54/363 számú rendeletével megsértett, még folyamatban van.

e) Azonban még a fent említett miniszteri rendelet is megadja az építőmestereknek a jogot, hogy legfeljebb 2 emeletes házak terveit elkészíthessék és az építkezések keresztülvitelét minden korlátozás nélkül engedélyezi nekik.

f) Még az említett rendelet II. szakaszának e) pontja is úgy hangzik, hogy az építész-kamarába fel nem vett építőmesterek részére a polgármesteri hivatalok által kiadott építési engedélyek ugyanúgy kezelendők, mint azelőtt.

g) A törvényelőkészítő bizottság jelentésének 5-ik pontja azt mondja, hogy a szerzett jogok nem képezhetik megfontolás tárgyát, hanem a tények egyszerű megállapításából következnek. Ez az építészeti akadémia által is megállapított a Cluj városa által annak idején felterjesztett jelentés szerint.

h) Hogyha ez a a legutóbbi rendelet betűszó szerint lenne betartva, a 23 cluji építészcsalád egyik napról a másikra meg lenne fosztva megélhetésétől, mivel ezeket az építőmestereket a kőművesmestereknél alacsonyabb kategóriába osztották. A kőműveseknek ugyanis elismerték némi korlátozással szerzett jogait, annak ellenére, hogy sokkal kisebb kvalifikációjuk van mint az építésszeknek.

Fenti indokaink alapján Miniszter Urat tisztelettel kérjük, szívekedjék az építészeti kamara kimutatását revízió alá venni és kiegészíteni a kimaradt 23 alosztályi tagunkkal, elrendelve, hogy Cluj polgármesteri hivatala egyenlő módon vegyen fel valamennyi iparendeléssel bíró és eddig jogosult építőmestert az inkadrált építőmesterek kategóriájába és osztályozza úgy, mint a „Cat. II. maestrii constructori” alatt felvett építőmestereket, engedélyezve, hogy az ezen szakasz által megállapított (2 emeletig terjedő) általuk tervezett építkezéseket elvégezhesek, valamint, hogy az építkezéseket továbbra is korlátozul elvégezhesek, ahogyan azt az 1884 évi XVII. törvény nekik megengedi. Köszönetünket előre is nb. tudomására hozva, fogadja Miniszter Ur tiszteletünk kifejezését.

Cluj, 1935 augusztus 3.

Seredap titkár.

Niman elnök.

A cluji kereskedelmi és iparkamara teljes egészében magáévá tette a fenti felirathoz kiűntetett sérelmeket és maga részéről is kérte, hogy a cluji építésszeknek, akik az elismert építésszek kimutatásából kimaradtak, igazságos és jogos kérését teljesítsék.

KLEIN ANGEFANGEN.

„Als ich mein Geschäft eröffnete, hatte ich nichts als meine Intelligenz.“

„Sie haben also mit einem Wort sehr klein angefangen!“

☆

VISSZAEMLEKEZES.

Grünék az ezüst lakodalmukat ünneplik. Az ünnepi lakomán azt mondja Grün a feleségének: — Látod, Reginám, ez a mostani ezüstlakodalmunk sokkal nyugodtabb és zavartalanabb, mint annak idején a lakodalmunk volt.

— Miért? — kérdezi Grüné.

— Hát nem emlékszel, hogy azon a napon mind a két gyerek kanyaróban feküdt?

☆

ÜBERSETZUNG.

„Hast du eine Ahnung, was Morgenrock auf grönländisch heisst?“

„Eskimono.“

☆

ELEMTENTES.

Valaki az elmúlt vasárnapi weekend-élményeit meséli a kávéházban:

— Allok a Maros partján, egyszerre rémültséggel hallok. Valaki fuldoklott a vízben. Hőzárás nélkül beugrottam, odauszom a fuldoklóhoz, hát látom, hogy egy vén, kövér pasas. Lehetett vagy százhusz kiló. Rögtön láttam, hogy nem tudom kihúzni.

— Legalább egyet mentsünk meg, — gondoltam magamban... és hőzárás nélkül visszacsúsztam a partra.

A satumarei ipartestület elöljárósági ülése

Elvitték a butorait 1931-ből származó forgalmi adóért, holott csak 1934-ben lett önálló iparos

Sürgős orvoslást ígért Dragos szenátor, a satumarei ipartestület iparhatósági biztosa.

A cluji munkakamarai központ elismeri, a satumarei fiók szabotálja az ipartestület hatósági jogait

A satumarei ipartestület legutóbbi elöljárósági ülésén megjelent Dragos Aurél szenátor, iparhatósági biztos is.

A cluji munkakamarai központ ártírt a satumarei ipartestületnek. Az ártírtban a központ a tanoncszegődtetés és felszabadítás terén elismeri az ipartestület hatáskörét, amit a munkakamara helyi fiókja eddig állhatatosan tagadásba vett.

Előírja az ártírt, hogy a tanoncszegődtetéshez milyen okmányok szükségesek. Kell hozzá: állampolgársági bizonyítvány, keresztlevél, iskolai bizonyítvány, a betegsegélyzőtől orvosi bizonyítvány és a szegődtető mester részéről az iparigazolvány másolata. A tanoncúdt az eddigi előírásoktól eltérőleg két évben minimálja és négy évben maximálja a munkakamarai ártírt.

Kocsis László elnök bejelentette az elöljáróságnak, hogy

a pénzügyigazgatóság 660 lel díjat hajt be az iparosoktól az iparjog illetéke címén és ezt megteszi olyan iparosokkal is, akik évtizedekkel ezelőtt váltották ki iparigazolványaikat.

Miután a hatóságoktól semmiféle felvilágosítást a rendelkezés törvényességére vonatkozólag kapni nem lehet, az elöljáróság megbízta a testületi ügyészt, hogy tegyen az elöljáróságnak részletes jelentést az újabb sérelem törvénytelenységének orvoslása tárgyában.

A beérkezett jelentés alapján fog a testület tiltakozni és jogorvoslatot keresni a jogtalan behajtás ellen.

UJABB ADÓÜGYI SÉRELMEK.

Az adóügyi panaszokból sohasem fogynak ki az iparosok. Igérettel minden oldalról elvannak halmozva, de a bajok nem hogy szűnnének, de állandóan szaporodnak. Bejelentették, hogy egy szabó özvegyétől elvitték az utolsó varrógépjét, dacára, hogy a törvény ezt 10 ezer lei értékig mentesíti a foglalás alól. Súlyosbíja az esetet, hogy

a kincstár követelése olyan forgalmi adóból származik, amelyet a törvényes rendelkezések a kisiparosokra nézve megszüntettek.

Hiábavaló azonban minden törvényre való hivatkozás, hiábavalók az ígérek is, melyeket akár miniszterek is tesznek, a pénzügyigazgatósági közegeket nem lehet „rábeszélni” a törvényes rendelkezések respektálására.

Egy másik panaszba-tett eset még furcsább világitást vet a pénzügyi közegek eljárására.

Egy végrehajtó 1931. évből származó forgalmi adót akart behajtani olyan iparostól, aki csak az 1934. évben lett önálló iparos.

Ezt hiába igazolta az iparigazolványával, hiába mutatott rá, hogy a követelés egy másik hasonló nevű iparos hátráléka, a butorait felpakkolták és elvitték tőle.

Dragos szenátor, iparhatósági biztos írásban kérte a két eset bejelentését,

aminek alapján a pénzügyigazgatóság közegei ellen a megtorló intézkedéseket megteszi.

Mi ujság külkereskedelmi piacunkon?

Külkereskedelmi forgalmunk igen rossz helyzetben van. Valutáris prémiumokat a jegybank csak olyan országba irányuló kivitelt után engedélyez, amelyekkel vagy clearing-megállapodásunk van, vagy pedig amelyekkel szemben fizetési mérlegünk aktív. Ennek következtében a font sterlingben, a francia frankban, a skandináv államok valutájában, belgasban és holland forintban esedékes fizetésekre a prémiumok nem vehetők igénybe.

Azok a kereskedők, akiknek ilyen valutákra szóló fizetéseik vannak, igen nehéz helyzetbe kerültek.

A Lengyelországból való árubehozatal ideiglenesen szintén szünetel, mert fizetési mérlegünk passzív lett s a jegybanknak nincs követelése Lengyelországban, amellyel a behozatalt fedezhetné.

Mindezeknél nagyobb baj az, amely a hazai gyapjufeldolgozó ipart fenyegeti. Annak következtében, hogy a külkereskedelmet irányító bizottság kimondta, hogy behozatali engedélyt csak olyan országokra lehet kiadni, amelyekben exportból származó követeléseink vannak,

az áruvásárlás lehetősége Franciaországban a minimumra száll le.

Franciaországba irányuló exportunk évek óta nem volt olyan minimális, mint most, a francia piacon, tehát vásárolni alig lehet. Gyapjút a romániai gyárak évtizedek óta kizárólag Franciaországban, Tourkoingban és Roubaixban vásárolnak, itt szerezhető be a Peigné és a Kammzug néven ismert gyapju s ha ezek kimaradnak gyári nyersanyagaink közül, a hazai gyapjuipar megállásra kényszerül.

A legutóbb kibocsátott hivatalos külkereskedelmi statisztika sok tekintetben igen tanulságos adatokat tartalmaz. Kitűnik belőle, hogy

milyen jelentéktelen forgalmat bonyolítunk le a kisantant néven ismert szövetség másik két államával; Jugoszláviával és Csehszlovákiával.

A kisantant gazdasági tanácsa minden évben összeül tanácskozássra, amelynek célja a három állam forgalmának növelése megkönnyítése.

Ezeknek a tanácskozásoknak eredménye a semmivel egyenlő a statisztika tanulmányai szerint.

Azt bizonyítja ez, hogy sem politikai szempontok, sem a szerződések formája nem játszik nagy szerepet a gazdasági forgalom kialakulásánál. Ezt érzi Csehszlovákia is, amely azért szeretne elsősorban élénkíteni forgalmát látni a két szövetséges ország között, hogy könnyebben és gyorsabban kifizethessék a csehszlovák hitellezőkkel szemben fennálló tartozásainkat. A cseh kormány ennél fogva javaslatot tett Bucurestiben a kereskedelmi forgalom új alapokra fektetése tekintetében. A javaslat érdekes abból a szempontból, hogy

Csehszlovákia szeretné a forgalomnak ugyanazt a rendszerét életbeléptetni Románia és Csehszlovákia között, amely Románia és Magyarország, illetőleg Ausztria között érvényben van,

tehát a clearing rendszert, amely lehetővé teszi, hogy áruforgalmunk evvel a két országgal a külkereskedelmi statisztika élen álljon. Valóban a most szokatlanul sokat vásárló Olaszország és Németország után legnagyobb forgalmunkat Ausztriával és Magyarországgal bonyolítjuk le.

SZAMOLÓMŰVÉSZ.

Skótné tojást akar venni. Megkérdi a kávéstól, hogy adja.

— Öt darab négy penny, — feleli a kávé.

Skótné el kezd számolni:

— Ha öt darab négy penny, akkor négy darab három penny, három darab két penny és két darab egy penny. Kérek egy tojást.

Miről tárgyal vasárnap a sütőiparosok aradi országos kongresszusa

Nagyszámu delegátus jelentette be megjelenését az ország minden részéből — Nemcsak a szakmai sérelmek ellen tiltakoznak, hanem a betegsegélyző kényszertagsága ellen is

Ötven százalékos vasuti kedvezményt kapott a kongresszus

Az évek óta tartó gazdasági válság súlyos helyzetbe hozta a pékiparosokat is, akiknek a legutóbb kiadott malomellenőrző rendelet miatt még nehezebb a sorsuk. Valószínűleg megkönnyítik a pékek működését és existenciális lehetőségét azok a rendelkezések, amelyeket a kormány az őrléssel, a lisztel, a forgalmi adóval stb. kapcsolatosan kiadott s éppen a súlyos terhek és megnehezítések készítettek arra az ardeali és bánáti pékeket, hogy

nagyszabású kongresszus keretében tiltakozzanak a megterhelések ellen.

Vasárnap és hétfőn Aradon lesz az Ardeal-Bánati Pékszoövetség kongresszusa, amelyen hatalmas arányban nyilvánul meg a pékek kívánsága abban az irányban, hogy a kormány ismét tegye lehetővé részükre a normális életlehetőségeket, mert ha továbbra is érvényben lesznek a jelenlegi és a pékiparral kapcsolatos rendelkezések, akkor ez az ipar elsorvad.

A kongresszus programján a szokásos elnöki megnyitón, üdvözléseken, titkári, pénztári és ellenőri jelentésen kívül szerepel az új gabonaértékesítési törvény, valamint a forgalmi adó eltörlesztésének kérdése is. Ugyancsak programpont, hogy a pék

erélyesen tiltakoznak a betegsegélyző pénztár kényszertagsága ellen.

A pékek nemrégiben akciót kezdtek, hogy a kenyérrel viszonzóadók ne árusíthassák, hanem azt csak a pékek hozzák forgalomba, azt a kérdést is teljes részletességgel tárgyalják. Ugyancsak megvitatásra kerülnek a legégetőbb pékipari problémák.

A kongresszus iránt oly nagy érdeklődés nyilvánul meg, hogy már eddig is több száz pékiparos jelentette be a részvételét. A kongresszus befejezése után a résztvevők Arad-Podgoriára randulnak ki.

A pékiparosoknak ez az értekezlete döntő jelentőségű lesz a szakma életében, mert talán még sohasem fordult elő, hogy ilyen erélyes, de jogos harcot indítsanak a pékiparosok a létüket veszélyeztető rendelkezések ellen. Természetes, hogy a pékek kívánságait memorandum formájában juttatják el az illetékes minisztériumhoz, mert ez a szakma is segítséget vár a kormánytól s a segítség nem várthat magára sokáig.

Itt említjük meg, hogy a kongresszusra érkezők az államvasutakon menetdíjkedvezményben részesülnek, amennyiben a rendőrség igazolása alapján díjmentesen utazhatnak vissza a kiindulási helyükre.

Jogesetek a kisipar köréből

Azonnali elbocsátási ok-e, hogyha az alkalmazott konkurens vállalat indítása céljából tárgyalásokat folytat a közös munkaadó egy másik alkalmazottjával?

Mit ír elő ilyen esetben a munkügyi törvény 74-ik és 90-ik szakasza és mit ír elő a súlyos hiba kísérlete esetére.

Az aradi törvényszék III-ik szekciója Constantinescu tanácsának 1791-933 szám alatti érdekes elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő munkaadó azonnali hatállyal elbocsátotta egyik alkalmazottját. Az indoka erre az volt, hogy az alkalmazott egyik társával, aki szintén a perben szereplő munkaadó alkalmazottja volt, olyan értelemben folytatott tárgyalásokat, hogy közös munkaadójuk üzemből kilépve konkurens társas céget alapítanak.

Az azonnali hatállyal elbocsátott alkalmazott felmondási időre járó illetményeinek megtérítése címén perbe vonta a munkaadót. Az eljárás akkor indult meg, amikor a munkabírószag intézménye még nem létezett. Az alkalmazott elsőfokon, a járásbírószagnál, a pert elvesztette. A bíróság a munkügyi törvény 90-ik szakaszára való hivatkozással döntött. Megállapította, hogy az alkalmazott súlyos hibát követett el, amelynek megtérítésére indokolt volt az azonnali hatállyal való elbocsátás.

Felperes alkalmazott az ítélet ellen a törvényszékhez felülvizsgálattal élt. Előadta, hogy a járásbírószag helytelenül alkalmazta a fent idézett 90-ik paragrafust és kérte az elsőfoku ítélet megsemmisítését, valamint követelésének megítélését. A törvényszék helyt adott felperes felülvizsgálati kérelmének és megsemmisítette az elsőfoku bíróság ítéletét. Indokai a következők voltak:

Tény, hogy felperes a szolgálati viszony tartama alatt igyekezett meggyőzni a közös munkaadó egy másik alkalmazottját, hogy vele a munkaadó céggel azonos szakmájú konkurens vállalat alapítására társuljon. Ez azonban nem olyan súlyos vétés, amelynek alapján a vonatkozó törvény 74-ik szakaszának c. pontja alapján az azonnali elbocsátás alkalmazható volna. A törvényszék szerint ugyanis az alkalmazottnak ez a ténykedése nem meríti ki a súlyos hiba fogalmát és így nem forog fenn a 90-ik szakaszban szereplő eshetőség, amelynek alapján az azonnali elbocsátás megtérítése indokolt lett volna.

Szükségesnek találjuk, hogy a fentiek után az említett 90-ik szakasszal alábbiakban kissé bővebben foglalkozunk.

Sem a kereskedelmi, sem az ipari alkalmazott nem vállalhat és nem végezhet sem a maga, sem pedig harmadik személy részére vagy számára ügyleteket vagy munkát olyan üzletkörrel kapcsolatosan, amely üzletkör a munkaadó vállalat kereskedelmi ténykedésének, vagy iparának ágát képezi. Ennek a rendelkezésnek megsértése a munkaadónak jogot ad a szerződés azonnali hatállyal való felbontására, sőt arra is, hogy kárát az alkalmazottól behajtsa.

A fent idézett törvényszéki ítélet szerint az említett jogesetben a hibának elkövetésére csak kísérlet történt, ami a törvényszék szerint lényegesen kisebb hiba és az adott tényállás mellett nem volt elegendő az alkalmazott azonnali elbocsátásához.

A munkügyi törvény 74-ik szakaszának c. pontja értelmében egy szerződés felbontásának csak akkor van helye, ha akár a munkaadó, akár a munkás a szerződésbontó okot elköveti és mindig esetről-esetre mérlegelendő a tényállás, hogy a hiba súlyosnak tekinthető-e vagy sem. Ennek megemlítése után érthető, hogy a törvényszéki döntés miért nem adott helyet a járásbírószági ítélet indokainak.

Közi: Kele Sándor dr.

Miniszteri rendelet az üzleti könyvek és számlák bélyegilletéke ügyében

A pénzügyminiszter 308650-935. szám alatt rendeletet bocsátott ki, amely az ipari és kereskedelmi vállalatok könyvvezetése, számlái és bélyeghasználatára ügyében tartalmaz fontos intézkedéseket.

A rendelet szó szerinti szövege a következő:

1. Az összes kereskedők kötelesek kereskedelmi könyveket vezetni.

2. Számlák kibocsátása kötelező magánvevőknek eszközölt nagybani eladásoknál, kereskedők egymás között, iparosok egymás között, kereskedők s iparosok egymás között mindennemű nagybani, vagy kicsinybani eladásánál.

3. A számlafüzetek két részből állanak: a füzetben maradó számla tőlapból és a vevőnek kiadandó számlából, melyet a tőlaptól perforálás választ el és az a kiadásakor kiszakítandó.

4. A számlafüzetben maradó tőlap ugyanazokat az adatokat tartalmazza, amelyek a kiadott számla tartalmát képezik.

5. Ugy a tőlap, mint a kiadott számla ugyanazon folyószámmal legyen ellátva.

6. A számlák számozása egytől kezdődik, folytatódóan a pénzügyi számadási év végéig tekintet nélkül az elhasznált számlafüzetek számára.

7. A kereskedelmi könyvek tíz évig megőrzendők.

8. A Registru Special a forgalmi adó fizetésére kötelezett adózóknál három évig megőrzendő.

9. A vásárlásoknál kapott számlák, valamint az eladásoknál kiállított számlatőlapok vagy számlamásolatok két évig megőrzendők.

10. A forgalmi adó fizetésére kötelezett adózóknál a vásárlásoknál kapott számlák, valamint az eladásoknál kiadott számlák tőlapjai, vagy másolatai öt évig őrzendők.

11. A kereskedelmi könyveket színnel átfűzve, lepecsételve, laponként öt lei taxával kell ellátni. Ezenkívül a könyv minden lapja után két lej repülőbélyeg rovándó le. A repülőbélyeg felragasztandó és azt a pénzügyigazgatóság megsemmisíti.

12. A számlák bélyegzése a rendes adás-vevői számlák bélyegzése különleges számlabélyegek alkalmazása által az alábbi módon történik: a) bármilyen összegig, tekintet nélkül a számla értékére, 2 ezrelék és két lei repülőbélyeg; b) közhivataloknak eszközölt szállításokról kiállított számlák után két ezrelék számlabélyeg és két lei repülőbélyegen kívül 1.40 proporcionális adó is lerovandó; c) kivételt képeznek a katonai hatóságok és a PTT részére eszközölt szállítások, ezeknél a számláknál meg van engedve, hogy a 2 ezrelék számlabélyeg és 2 leies repülőbélyeg mellett a proporcionális adó is 100 leig bélyegben leróható legyen. Magasabb értékű számláknál a proporcionális adó készpénzben rovándó le a pénzügyigazgatóságnál, ahol a lefizetést a számlán igazolják.

13. A speciális számlabélyeg két részből áll: a bélyeg azon része, amely az ország címerét ábrázolja, a számla tőlapjára ragasztandó, míg a másik rész, amelyen Öfelsége arcképe van, a vevőnek kiadandó számlára ragasztandó.

14. A repülőbélyeg teljes egészében a vevőnek kiadandó számlára ragasztandó, míg a számla tőlapjára rávezetendő, hogy a kiadott számla kétleies repülőbélyeggel lett ellátva.

15. Minden, fenti rendelkezések elleni, ez év augusztus 15. után megállapított kihágást a pénzügyi ellenőrző közegek által felvett jegyzőkönyvek szerint és a bélyegtörvény rendelkezése értelmében büntetnek.

5628 millióra rúgnak a második belföldi kölcsön jegyzései

Hivatalos megállapítás szerint a belföldi kölcsön 2-ik kibocsátásának jegyzései máig 5628 milliót tesznek ki. A pénzügyminisztériumban a kölcsönrel foglalkozó bizottság most elhatározta, hogy azonnal átír a közadósságok igazgatóságához, hogy a kölcsön címleteit bocsássák ki elsősorban azoknak a magánosoknak, akiket az állam 1394 április 1-ig tartozott adósságaikért hitelez, majd a többi magánosoknak, végül pedig az állami hatóságoknak, megyéknek és községeknek.

Victor Antonescu megállapította, hogy miután az államot igen sok esetben megkárosítják illetéknélküli alkohol eladása révén, elhatározta, hogy ideiglenesen felfüggeszti a különböző elarusítási társaságok jogát, valamint a monopolengedélyek útján végzett műveleteket. Szeptember elején minisztertanácsi napló útján fogják az engedélyeket (brevet) kiosztani és a jelenlegi rendszert enyhítve, fogják azt módosítani.

PROVINZHOTEL.

Ein Hausknecht klopft am Morgen bei einem Zimmer an.

„Was gibt's?“, ertönt eine verschlafene Stimme.

„Bitt' schön“, sagt der Hausknecht, „ich hab' nur fragen wollen, ob der Herr um sechs oder um sieben geweckt werden will?“

„Zum Teufel“, schreit der Gast, „ich hab doch gesagt, um fünf. Wieviel ist es denn?“

Sagt der Hausknecht: „Achte“.

DIVATOS BETEGSÉGEK.

— Tudja maga, hogy melyik manapság a három legdivatosabb betegség?

— Nem.

— A három legdivatosabb betegség: a lakbérirritáció, a nyomorégés és a férjen kívüli terhesség.

Cluj-i iparosok panasza a tanonciskola tulkapásai ellen.

Farcas Andrei cluj-i ipartestületi elnök, vezetése alatt népes iparos küldöttség jelent meg a napokban Draganu cluj-i polgármester előtt. A küldöttség nevében Farcas Andrei előadta, hogy a tanonciskola igazgatósága egy sereg helyi iparost súlyosan megbántott, mert tanoncaik állítólag nem jártak rendszeresen előadásokra.

A küldöttség arra kérte a polgármestert, hogy az amnesztia alá eső büntetéseket törölje. Ismerje el a tanonciskola igazgatósága a munkaadók ellenőrzési jogát és a már kirótt büntetéseket mérsékelje.

A polgármester megígérte, hogy az előterjesztett kéréseket a tanonciskola igazgatóságával egyetemben megvizsgálja és azokat a lehetőség szerint orvosolni fogja.

Hajmosó és hajszárító

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63-65. volt Dengli-ház.

Erdekes intimitások a párisi s berlini kereskedelmi tár- gyalások kulisszái mögül

Kereskedelmünk két nagyjelentőségű piacá-
a franciának és a németnek sorsa dől
okon a tárgyalásokon, amelyek néhány
ta folynak Párisban és Berlinben. Nehez
a eldönteni, hogy melyik fontosabb: a
ciaországgal kötendő szerződés, vagy a
t szerződés? Németország állandóan
a legnagyobb vásárlónk, Franciaország
pedig az érdekszálak egész sora fűzi
sági és pénzügyi életünket. Ebben a te-
ben talán elég ha államadóságaink
összegére hivatkozunk. A mai pénzv-
ok mellett az ország kormányzásának
a legfontosabb és legnehezebb gondja a
sek pontos teljesítése, amelyektől nem
az ország jó hírneve, de pénzünk kül-
értékelése is nagyrészen függ.

Mindkét állam kormányával hetek óta
ak a nehéz tárgyalások, amelyek álla-
— alkudozásokról lévén szó — nem
ak informálni a közvéleményt. Külső
ból lehet csak következtetni arra, hogy
gyalások nem könnyen haladnak előre.
tországgal szemben érzelmi momentu-
t: a német kormány sértődöttségét kell
zni, Franciaországgal szemben pedig in-
a tárgyi nehézségek a nagyok. A kor-
ugyanis azt szeretné, ha Franciaor-
szággal szemben minden fizetési kötelezettsé-
et, tehát úgy az államadósági részlete-
mint a folyó importot, valamint a ná-
befagyott áru-tartozásokat is

zák helyett kizárólag árukkal — ex-
porttal — lehetne törleszteni.

Ez a kívánság annál jogosabb, mert az
években Franciaországba irányuló
lünk hihetetlen mértékben leszállott.
évvél ezelőtt, 1929-ben jött létre a két
g között a kereskedelmi szerződés,
mindjárt az első évben lehetővé tette,
majdnem két milliárd leir értékű árut
táljunk francia piacra. Behozatalunk

ezzel szemben csak 1 milliárd 700 millió leitt
tett ki, kereskedelmi mérlegünk tehát mint-
egy 250 millió leivel aktív volt. 1931-ben a
mérleg aktívuma eléri az 1,167.150.000 leitt.
Egy évvel később behozatalunk felülmúlja töb-
mint másfél milliárd, kivitelünk azonban
csökken, úgy hogy a kereskedelmi mérleg
aktívuma megint leszállt egy félmilliárdra.
Nagyban ugyanez a helyzet marad meg
1933-ban is, tavaly azonban az áruforgalom
minden korlátozása mellett is felszökik a be-
hozatal másfélmilliárdra, kivitelünk leszáll
1 milliárd 300 millió leire s evvel beáll a mér-
leg passzivitása, amely mind a mai napig sem
javult meg. Legrosszabb az idei év első fele,
amikor is a behozatal 469 milliót, kivitelünk
pedig mindössze 336 millió leitt ér el. Az idei
év első felében tehát kereskedelmi mérlegünk
Franciaországgal szemben 83 millió leivel
passzív. Kiviteli cikkeink kizárólag petróle-
um, gabona, fa és élőállat.

A bucurestii kormány ama kívánságával
szemben, hogy minden tartozásunkat áruval
fizethessük, a francia kormány azt az ellen-
vetést teszi, hogy ez a megoldás beleütközik
Franciaország jelenlegi kereskedelmi rend-
szerébe, amely a nemzetközi szerződések
olyan rendszerére van építve, amely lehetet-
lenné teszi a román kormány ajánlatának tel-
jes elfogadását. Hogy a tárgyalások — ame-
lyeken a román delegációnak nagy segítsé-
gére van Charles Rist, a nagytekintélyű köz-
gazdász, aki a Banca Nationala szakértője-
ként működött Bucurestiben s most a Laval-
kormány fő pénzügyi tanácsadója — hol
akadnak meg, azt nem lehet tudni, tény
azonban, hogy a Bucurestiből kiküldött de-
legáció vezetője: Badulescu államtitkár, ha-
zaérkezett Párisból s utazását azzal indok-
ja, hogy több francia miniszter szabadságra
ment s a tárgyalások ezért nem folytathatók.

Berlinben Leon kereskedelmi alminisz-
ter tárgyal, de tárgyalásainak eredményéről
még nem érkezett értesítés.

g mindig nem rende- lött a malmok osztályo- zása körül kialakult kavarodás

meretes, hogy az ez év július 11-én
lépett buzaértékesítési királyi rendelet
t minden vagon forgalomba kerülő liszt
9000 lei illeték fizetendő az exportpre-
fedezése céljából. Ezenkívül 2500 lei
et kell leróni a forgalmi adón kívül a
gyminisztérium költségvetése javára. A
konkénti 9000 leies illetéket a földmive-
i minisztérium által műmalomnak dek-
larmok, a 2500 leies illetéket pedig a
gyminisztérium által műmalomnak dek-
larmok fizetik. A földmívelésügyi mi-
nisztérium 307 nagymalmot minősített mű-
malomnak, amelyek a 9000 leies illetéket kö-
t fizetni. A 2500 leies illetéket a pénz-
minisztérium rendelete értelmében 1160
közép- és nagymalom köteles fizetni.

A malmok osztályozása ellen a malom-
posok részéről igen sok jogos panasz
jött el, amiért is a pénzügyminisztérium
öntött, hogy

ezeket a malmokat műmalmoknak
ant, amelyek hangerrel dolgoznak.
műmalmoknak deklarált hengermal-
g-kénti 0.25 leies illeték helyett a hen-
méteregysége után 4000 leies globális
et fizetnek. A 0.90 leies illetéket to-
is fizetik azok a malmok, amelyeket
műmívelésügyi minisztérium erre köte-

lezett. A 0.25 leies illeték helyett globálisan
a 4000 leitt azok a hengermalmok fizetik,
amelyek erre vonatkozó vallomásaikat szept-
tember 1-ig az illetékes adóhivataloknál, ille-
tőleg pénzügyigazgatóságoknál bejelentik.
Azok a malmok, amelyek ilyen vallomást nem
adnak be, továbbra is a 0.25 leies illetéket
kötelesek fizetni. Addig, amíg a 4000 leies
globális illeték életbe lép, a malmok fizetik a
0.25 leies illetéket. A globális illeték életbe-
léptetését később fogja megállapítani a mi-
nisztérium.

Szekrény, amely egyben ágy

— Egy ardeali asztalosmester nagyjövőjü találmánya. — Nincs pénze Kessler Adolfnak
a találmány értékesítésére és ezért a szabadalmat el akarja adni. —

Kessler Adolf, bistritai lakos 10 év óta fog-
lalkozott egy olyan szekrény megszerkesztésén,
amely az ágyat úgy foglalja magában, hogy a
követelményeknek minden tekintetben megfe-
leljen. Ez végül is sikerült neki. Maga a szek-
rény teljesen rendes kétszárnyas ruhaszekrény,
azzal a különbséggel, hogy két fiókkal bír. A fel-
ső fiók kihúzása által egy ágyat nyerünk, az al-
só fiók az ágynemű elhelyezésére szolgál. Egyik
ajtószárnyon toalett-tükör helyezhető el, maga a
szekrény mint ruhaszekrény állandóan rendelke-
zésre áll és egy éjjeliszekrénypótlap is van rajta.

A matrác faragós szellőztetése rendkívül előnyös,
u. i. a szekrény hátulsó része, — ahol elhelyező-
dik, — nyílt. A keretezési mód könnyű, ugyszin-
tén a takarítás is. Maga a butordarab a szemnek
is igen tetszetős és különböző variációkban elké-

SZEGENY OLVASÓ, LEGY OYATOS!

Két ur beszélget az uccán.

— Képzeld, Fehér ur, — mondja az első —
mi történt velem tegnap. Valamivel korábban
megyek haza, mint szoktam. Már a lépcsőn va-
lami furcsa érzésem volt, valami olyasmi, hogy
kellemetlenségem lesz. Tényleg, mikor csengetek,
senki sem jön ajtót nyitni. Előkapom a zsebem-
ből a kulcsot, óvatosan kinyitom az ajtót, mert
már arra is gondoltam, hogy talán rablók van-
nak a lakásban, akik megkötözték az ottaniakat,
szóval óvatosan benyitok, leteszem a kabátom,
surrantó léptekkel bemegyek az ebédlőbe és mit
látok? Az én legjobb barátom, a Fehérvári a bi-
tang és az ölében a lánykám, képzeld, egy szál
ingben.

— Rémes, — mondja a másik — mit tett
erre maga? Kidobta a Fehérvárit?

— Nem dobtam ki, csak szelíden figyelmez-
tettem arra, hogyha már a lányomnak nincs esze,
akkor ő lehetne okosabb.

— Na, ez nem elintézés. En összeveszttem
volna. És a lányának mit szólt?

— Semmit. Mit tudja az, mi az a szemérem-
ézés?

— Ejnye, de furcsa véleménynel van a lá-
nyárol.

— Ez nem furcsa vélemény, mert a lányom
korábban az ilyesmi egyáltalán nem szokottam.

— Hát hány éves a maga lánya?

— Másfél.

ZENEBARÁT FŐPINCÉR.

Iceg és Biceg zenés kávéházban vacsoráztak.
Egyszerre csak így szól Iceg:

— Rémes, hogy milyen elviselhetetlen ez a
cigányzene. Valósággal kituszkolja az embert a
lokálból.

Biceg morózusan válaszol:

— Jó, jó, de látod, hogy az a pohos főpincér
folyton az ajtónál áll...

KEDVES VENDEG.

Döcög, aki utazó, vidéki körutja alkalmával
az egyik városban beállt Pöcögékhez, akik az ál-
lomás közelében laktak.

— Tudjátok — magyarázza — át kell száll-
nom egy másik vonatra, de az még nem fu-
tott be.

Telik-mulik az idő, Pöcögék már szeretnének
vacsorázni, de Döcög csak beszél és semmi haj-
landóságot nem mutat a távozásra.

Végre is Pöcög megkérdezi:

— Mondd csak, Döcög, mikor indul a vona-
tod?

Erre Döcög megnézi óráját és így szól:

— Pár perccel vacsora után.

TARIFA.

Csikágóban elmegy egy pasas az ügyvédhez
és azt mondja neki:

— Ügyvéd ur szeretnék elválni a feleségem-
től. Mibe kerül a dolog?

— Száz dollárba.

— Óh, az nagyon drága, — feleli a pasas.

— Akkor inkább fizetek ötven dollárt és agyon-
lövetem.

Népgyűlésen követelik a sighet-i iparosok és kereskedők a pénzügyigazgató elleni fegyelmi vizsgálat megindítását

Példátlan botrány fenyeget a sighet-i túlzott adókövetések miatt. — Az ipartestület és megmozdult annak megállapítása végett, hogy kikre vetettek ki túlzott adókat.

Pop Valér és Mitita Constantinescu miniszterek elé terjeszti panaszát az iparosság

Sighet iparos- és kereskedő-társadalmát élen ken foglalkoztatják azok a panaszok, amelyek Cardo pénzügyigazgató és két ellenőr ellen merültek fel. Az iparosok a törvényszékhez eljuttatott feljelentésben rámutattak arra, hogy

Sigheten az adókat nem igazságosan vetették ki és hogy az iparosságnak és a kereskedő-társadalomnak a helytelen követés miatt olyan adókat kellett fizetniük, amelyeket nem bír el.

A sighet-i ipartestület szintén megkezdte munkáját, hogy kiderítse: melyik iparosnál állapították meg túlzottan az adókat? Egyre-másra jelentkeznek az iparosok dr. Rozsi Béla ügyvédnél, az ipartestület ügyészénél, aki az ipartestület megbízásából gyűjti össze az adókövető bizottság kincstári közegeinek visszaéléseiről szóló adatokat.

Az összes elkövetett visszaéléseken túl, egy helyen feltétlenül elvesztette a csatát Gardó pénzügyigazgató. A pénzügyi törvények értelmében ugyanis

ugyanaz a személy nem képviselheti a kincstárt a felelősségi bizottság tárgyalásán, aki az elsőfokú adókövetést végezte.

Gardó pénzügyigazgató

pedig számtalan esetben képviselte mind a két fórum előtt a kincstárt az adókövetésnél.

Ez nem formalitás, ez nagyon súlyos törvénytelenség.

Egy újabb feljelentés, amely a vizsgálóbíró előtt fekszik, már nevekkel is szolgál annak igazolására, hogy

az adókövetés során kijárók árasztották el a várost és a megyét.

Ezek a kijárók nyíltan megmondták, kinek kell adni a pénzt, hogy ennek ellenében az adóalapot alacsonyabb fokon állapítsák meg. Aki a kijárók

előtt hímezett-hámozott, vagy kitérő választ adott, amikor meghallotta a horribilis összegű sápot, az ellen megindult a bosszu-hadjárat és annak az adóját háromszorosra emelték fel.

A városban az a hír terjedt el, hogy Gardó pénzügyigazgatót áthelyezték Sighetről. A hír azonban nem felel meg a valóságnak. A város iparos- és kereskedő-táborára kissé furcsának találja, hogy Gardó pénzügyigazgató még tovább basáskodhatik a pénzügyigazgatóságon és éppen ezért az iparosok és kereskedők el is határozták, hogy

népgyűlésen fogják követelni a pénzügyigazgató ellen a fegyelmi vizsgálat megindítását.

Az hírlék, hogy Sighetre érkezik dr. Pop Valér igazságügyminiszter és Constantinescu Mitica pénzügyi alminiszter, akik elé a kereskedők és az iparosok küldöttséget vezetnek. Bár ezek a miniszterek az AGRU-nak, a görög katolikus románok egyesületének kongresszusára érkeznek Sighetre, mindazonáltal nem fognak elzárkózni az elől, hogy meghallgassák az iparosok és kereskedők jogos panaszát, súlyos sérelmét.

Az adókövetési mizériákról különben

Mihály Gábor prefektus is külön referálhat fog a miniszternek.

Az igazságügyi hatóságoknak és a magasabb fórumoknak az az álláspontjuk — és ez az álláspont érvényesült Satu-Marén is — hogy nem megvesztegetésről van szó, hanem zsarolásról. Megvesztegetés akkor lenne, ha az ügyfél ment volna a tisztviselőhöz és rávette volna, hogy a felajánlott megvesztegetési összeg ellenében inkorrektességet kövessen el. Ott azonban, ahol a tisztviselő, akár személyesen, akár megbízott útján, hivatalos hatalmának latbavetésével, vagy éppen fenyegetéssel pénzt követelt, csak zsarolásról lehet szó. Az pedig, akit megzsaroltak, ebben az ügyben sértett és mint ilyen természetesen nem büntethető. (B. M.)

A politikai pártoknak nincs szükségük bírói ítéletekre...

Az Epoca írja:

A politikai pártoknak nincs szükségük bírói ítéletekre, hogy eltávolítsák soraikból a csalókat. Ha a büntetőbíróság fel is ment valakit bizonyíték hiánya miatt, a pártvezetőségek nincsenek kötelezve ehhez a határozathoz és a bűnösökre bármikor lesujthatnak. Ha így volna, ha a visszaélések a magas állásoktól visszatartanák a politikusokat és a többi pártok nem vennék át azokat, akiket más pártok kigályóztak, akkor azok minden megváltozna az országban. A büntető törvénykönyv paragrafusait között sokan egérutat nyerhetnek és a pártok kötelessége, hogy a közérköcs nevében büntessék meg a csalókat.

SZEMÉRMES BAKFIS.

Kohnéknál nagy vendégség van. Egyézerre csak heteggon a család szemérménye, a tizenöt éves Rezsinké. A kislány a nagy társaság láttára rostenetesen savorba jön, elfelejt köcsönni és alpirulva hátat fordít a vendégeknek.

— Ejnye-ejnye, Rezsinké, — szól rá szigorúan Kohné, — hát nem tudsz szépen, illedelmesen viselkedni? Mutasd meg nekem azonnal a vendégeknek, hogy te már nagy lány vagy.

— De anyukám, — szabadkozok Rezsinké, — ennyi ember előtt!

SZEMTELENSÉG.

Két falusi a városban ögyeleg, Megállanak egy kirakat előtt, amelyben két nő meztelen aktja diszeleg.

— Szemtelenség, — mondja az egyik.

— Miért?

— Egy ingre nincs pénzük, de arra, hogy magukat meztelenül lefényképeztessék, arra telik...

SCHOTTISCHER SCHERZ.

„Haben Sie weisse Herrenkragen Nummer 39?”

„Jawohl, wie viele wünschen Sie?”

„Was glauben Sie denn, wie viele Männer ich habe?”

CONTRARIUL.

— Spune-mi, domnule căpitan, e adevărat că dela călărit te doare capul?

— Ba contrariul, doamne.

AVANTAJ.

Intendentul unui cimitir, a căruia soție a murit, cere epitropiei un loc gratuit pentru soția sa. Preotul îl refuză categoric.

— Imi pare foarte rău. Însă dacă ar fi fost pentru dta, fi-ași fi dat cu dragă inimă.

Ismét elmaradt a timiso-i partestület tisztújító közgyűlése

Vasárnap délelőtt 10 órára volt kitűzve misoarán az ipartestület közgyűlése, amellyel a rendőrség megadta az engedélyt. Az ipartestület szabályzata szerinti közgyűlésen legalább 300 tag jelenlétével, az ipartestületi tagok, akik eddig nem ször jöttek be a közgyűlésre, hogy azt tudják, hogy az valamely okból elmarad és ételek a gyanúperrel és nem jöttek el szabályszerű számban.

Mindössze negyven iparos jelent meg a újító közgyűlésen.

Ezek után a közgyűlést a megjelent mára való tekintet nélkül jövő vasárnapra megartani.

Kitört az árhar az ardeali és reg-sörgyárak között

Bőven cikkezett a napisajtó a tárgyalásokról, amelyek az ardeali és bánáti sörgyárak között indultak egyezmény megkötése céljából. Ezek a tárgyalások, amint ismeretes, nem eredményre és az újabb tárgyalások let öszre halasztottak.

Az ardeali és bánáti sörgyárak közöttben az ó-királysági és bucovinai sörgyáraknak sikerült ár- és kondícióegyezmény megkötésére, amelyhez csak egyetlen bucovinai sörgyár nem csatlakozott.

Az ó-királysági sörregezmény kartell megkötése után

az árakat felemelték azzal az indokkal, hogy az azelőtt érvényben volt árak még az önköltségi árat sem fedezték.

Bár az áremelés ellen a vendéglősök és mérők élénken tiltakoztak, a kartell az árakat nem szállították le. A vendéglősök és italmérők — amint értesülünk — erőteljes akciót indítottak abban az irányban, hogy a kartellba tartozó gyárak szállítsák a sörárakat a kartell megkötése előttben volt nivóra.

Az ó-királysági sörpiac helyzetét vizsgálva az a körülmény is, hogy ardeali sörgyárak a magas fuvardíjára nére is alacsonyabb áron árusítanak a királyságban, mint a kartellban levő sörgyárak. Az ardeali sörgyárak magatartására az eredménytelen tárgyalásokra való visszafordulás, amelyek néhány héttel ezelőtt dultak meg abból a célból, hogy az ardeali és bánáti sörgyárak is csatlakozzanak a királysági sörregezményhez.

Az ó-királysági sörgyárak egyezményével a sörárak emelését, a forgalmi adó növekedett és a redukálás következtében a sör önköltsége emelkedett. A sörgyárak a napokban kérték, hogy a sörfogyasztás fellendítése érdekében a literenkénti

3.50 leles illetéket 1.50 leire szállítsák.

A pénzügyminiszter megígérte, hogy a sörgyárak memorandumát tanulmányozza.

PRAKTIKUS MEGOLDÁS.

Pöcögné beteg, elmegy az orvoshoz, jön haza, hogy a doktor tengeri levegőt ajánl neki.

Pöcög megvakarja a fejét. Látom, nagy gondot okozott neki ez a kérdés. De hirtelen felugrik és így kiált fel:

— Megvan.

— Mi van meg?

— A tengeri levegő.

— Hogy-hogy?

— Vesszünk egy karinget és betesszük a tülátorba...

Mintaműhelyeket hordoz magával Magyarországon az állami vándortanító, aki megtanítja a kisiparosokat a kalkulációra és az adóügyi ismeretekre is

A magyarországi iparügyi minisztérium a kézművesipar fejlesztésére kézművesipari mintaműhelyeket és vándortanfolyamokat létesített az egyes kereskedelmi és iparkamarai körzetekben, hogy a vidéki városokban és községekben szakképzett vándortanítók a kézműipari továbbképzést a gyakorlatban is megvalósíthassák.

A mintaműhely-berendezésekből a budapesti Technológiai napokban bemutatót rendeztek, amelyen az iparügyi minisztérium részéről Kruch na Károly báró miniszeri tanácsos, a kisipari osztály vezetője ismeretette a mintaműhelyek és vándortanfolyamok célját a nagyszámú meg-

jelent ipartestületi kiküldöttek előtt.

A magyar kormány kétszáz ezer pengőt költött a mintaműhelyek berendezésének céljára. A hét kamarakerület a nagyobb iparágakból hét-hét mintaműhelyt kap, így a szabók, asztalosok, mázoló, a cipészek és szűcsök számára, a kisebb szakmákból pedig egy-egy mintaműhely készül, amelyet megfelelő vándorszakoktató vizsgával a vidéki városokba és községekbe.

Ezenkívül meg kívánják tanítani az iparosokat a reális kalkulációra és anyagbeszerzésre és el kell sajátítaniuk a társadalombiztosítási és adóügyi ismereteket is.

Kavarodás a forrasztott vascsövek indokolatlanul duplájára emelt importtarifája körül

Annak idején, amikor a bucaresti Malaxa mozdonygyár bejelentette, hogy be kíván rendezkedni Mannesmann-csövek gyártására, a vámvezérigazgatóság elrendelte, hogy a vascsövek importvámját száz százalékkal, 3.50 lejről 7 lejre emeljék föl kg.-ként. A rendelet hírére az érdekelt kereskedők eljártak a minisztériumnál és kérték, hogy a huzott acélcövek ne léptessék életbe a felemelt vámot, míg a belföldi gyár meg nem kezd a termelést, a forrasztott vascsövek-nél pedig csak a július 15-ike után importált áru után szedjék az új vámtételeket.

A kormány gazdasági bizottsága eleget tett a kereskedők kérésének és a vonatkozó rendelet

már több mint egy hónapja ki is ment a vámhivatalokhoz, de azok ennek ellenére továbbra is a 7 lejes vámtételekkel vámozzák a forrasztott vascsöveket. Az importőrök természetesen nem hajlandók fizetni az önkényesen megszabott dupla tarifát, nem váltották ki áruikat a vámtól, miért is ebben az áruban máris nagy a hiány a piacon, ami különösen az építkezéseket károsítja.

Az ügyben Costinescu kereskedelmi miniszter intervenciójára rövidesen újabb pénzügyminiszeri utasítást kapnak a renitens vámhivatalok, így remény van rá, hogy az anomália rövidesen orvosolódik.

RECLAMA.

Avocatul Ghiveciu din Pucioasa a pus alturi de firmă, anunţul:
„Nu mergeţi la Bucureşti să fiţi exorocaţi. Intrajă aci”.

NORMAL.

— Observă că vecinul nostru învajă toţi copii medicina?
— Foarte natural. E doar antreprenor de pompe funebre.

MEGOLDOTT PROBLÉMA

Jampec ur butorosit şabăra alkusnik. Már éppen az előleget akarja leszurkolni, amikor azt mondja a háziasszony:

- De figyelemstetem, hogy növendéget nem török.
- Férfi vendéget igen.
- Azt igen.
- Stímt. A lakást a menyasszonyom számára veszem ki.

A jövő szuperteleszkópja

amelyen keresztül meg lehet majd látni az elmúlt évszázadok nagy csatáit, Krisztus keresztje felállítását és az ősember világát.

Luckiesh Mihály, a clevelandi General Electric Company fénykutató laboratóriumának igazgatója, egyike Amerika legkiválóbb tudósainak, a nagytekintélyű „North American Review” hasábjain lenyűgöző érdekességek cikkeit számol be a távolbalátás eljövendő csodáiról. Tegyük fel — írja a szerző — hogy egy asztronauta-léghajón épp felutazni készülünk a holdba vagy kétéves utazást teszünk a Mars ismeretlen világába. Nagyszerű élmény volna ez, amit az utánunk következő nemzedék bizonyosan meg is valószínűsít. De épp ily megkapó élményben lehet résznünk, ha lenn maradunk a földön, feltéve, hogy egy szuperteleszkóp áll rendelkezésünkre. Ilyen készülék lehetővé tenné, hogy tömördek olyan kalandos kirándulást tegyünk a múltba, melyek mellett a Marsba való pusztá fizikai utazás jelentéktelen eseményné törpül. Korlátlan nagyítású szuperteleszkóppal közvetlen szemtanúi lehetnénk a szülők elöltti történeteknek is. Ha leszámítjuk, hogy a kérdéses történelmi esemény idején az időjárási viszonyok esetleg zavaróak voltak, ezen a módon láthatnók elmúlt idők csatáit, Krisztus születését, vagy a történelem előtti állatok természetes környezetét. A sziklás hegység Pike's Peak nevű csúcsáról figyelhetnők a tengerek kialakulását; sőt azt is, hogy a kaoszusból hogyan

magaslik fel maga a Pike's Peak. Miután ennek a visszafelé való nézésnek határait nem ismerjük, tanúi lehetnénk annak is, hogyan szakad ki a napból egy tüzes nyelv s formálódik ki a föld. Elő valószínűsítéssel pergethetnők le szemünk előtt az egész történelmet s felülvizsgálhatnók a geológiai földkor szakokra s a világmindenségre vonatkozó spekulációk és hipotézisek tömegét.

A gondolat egyszerű, de megvalósulása esetleg még hosszú ideig eltart. Mint a használatban levő asztronómiai teleszkópok igazolják, az eddig elért nagyításokat közönséges optikai uton fokozni mind nehezebb. Ebben az irányban a lényegesebb fejlődés rendkívül nagy lencsákat és reflektorokat tételne fel. De van a dolognak más módja is. Ma már mindennapos, hogy a fényt villamos árammá, a villamoságot pedig fénné változtatják át. Roppan nagyarányú villamos erőbitést a rádióban és más területeken uton-utófélen használunk. Elméletileg nincs semmiféle alapvető akadálya annak, hogy ezeket a villamos nagyításokat tetszőszerint pontig fejlesszük. Az ilyen szuperteleszkóp tehát elméletileg — a villamos nagyításnak a lencse és a tárgy közötti optikai láncolatban való bekapcsolásával — a lehetőség határain belül van.

A VISSZAFELÉ FORGATHATÓ IDŐ

Evvel a határtalan nagyítóképeségű szuperteleszkóppal felszerelve, a világgyetem alkalmas és megfelelő helyein meglevő tükrök segítségével végignézhetjük a múlt eseményeit. Miután a fény véges sebességgel mozog, visszafelé forgathatjuk

Elektromos csodabáz.

Newyorkból jelentik: A Mansfield közelében lévő kansai Woodlandban a hírhedt embergyűlölé milliomos: Harald C. Branton újabb különlegességgel lepte meg az amerikaiakat. Hogy ne kelljen maga körül embereket látnia, a legnevesebb amerikai tervezőkkel és feltalálókval olyan házat építtetett, amelyben egyedül élhet és a szolgaszemélyzetét villamosgépek helyettesítik.

Az egész Branton-birtokot láthatatlan sugárak gyűrűje veszi körül, amely azonnal vésszajlet ad, ha idegen közeledik. Amint sötétedik, a szobában automatikusan kigyullad egy egészen újszerű padlóvilágítás és ha napközben vihar keletkezik, vagy váratlanul hidegebbre fordulna az időjárás, láthatatlan elektromos kezek becsukják az ablakokat és az ajtókat.

Különös tükröberendezéssel a villa bármelyik szobájából látni lehet, ki áll a kapu előtt, amelyet ugyancsak bármelyik szobából egyetlen gombnyomással ki lehet nyitni. Valamennyi ajtó magától kinyílik, amint járás közben az ajtó előtti részhez ér a látogató.

Hetenként egyszer, mialatt a gazda a városban legfontosabb ügyeit intézi, két szolga rendet csinál a háznál. Branton előre elkészített étlapja szerint összeállítja a következő hét élelmezését. A használt edényeket elektromos gépek mossák és szárítják. Mikor a két szolga elkészült, elektromos parfümszórók tisztítják meg az „emberszagtól” és a konyhailattól a házat.

Külön fejezet Branton hálószobája. Ha a különö milliomos álamban lerugná takaróját, a matracban elhelyezett melegítőkészülék automatikusan üzembe lép és meggyújt egy infravörös melegítő, de láthatatlan fényű lámpát.

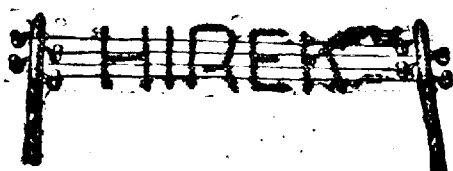
Baukhan mérnök, a kényelmes villamos ház építője, egyik amerikai újságnak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy Branton pár gombnyomással 864 elektromos gépet tud megindítani.

Országos iparosgyűlés Clujon a gummicipő ellen

Vasárnap délelőtt a cluj-i ipartestület székházában Farcas Antal ipartestületi elnök elnöklése alatt népes gyűlést tartottak a cluj-i lábbelikészítő iparosok. Ez az értekezlet előkészülte a szeptember hó 12-én Clujon megtartandó országos kongresszusnak, amelyen az ország összes cipő és csizmadia iparosai állást készítenek foglalni az újonnan létesült gummicipő-gyárak ellen, amelyek életlehetőségüket veszítik el tőlük. A szeptemberi kongresszuson a régi királyság cipő és csizmadia iparosai is nagy számban képviseltetik magukat.

az időt. A mindenség térforgalmához mérve, a fény sebessége tulajdonképpen csigatempó. A fénynek már ahhoz is idő kell, hogy a napról a földre jusson. A nap erupcióit pl. a teleszkópban nyolc perc múlva később látjuk. Az ércfényű csillagok közül a Szíriusz van hozzá a legközelebb. Pedig 500.000-szer messzebb van, mint a nap s fénye kilenc évig száguld az űrben, míg a földre ér. Hasonlóképpen áll a dolog az egész világgyetemmel. Tegyük fel, hogy valahol igen messze a világűrben egy hallatlan robbanás történik, amely eddig még nem ismert fénybőszégre vezet. Bár a robbanás fénye másodpercenként 300.000 km. gyorsasággal rohanna előre, a teleszkóp mellett figyelő ember szemébeha mérten nagyon lassan haladna tova. Ezek, évszázadok, sőt éonok elmúlnának, amíg az az abnormalis és muló fényforrás az egyre távolabb eső égiteket megvilágítaná. Csak az ismeretlen jövő csillagászai állapítanák majd meg, hogy egy régen — mondjuk 1935-ben — történt esemény következtében sötét csillagok mind világosabbra váltak.

Nézünk most azt a fényt, amely a földet már rég elhagyta, de a világűrben valami tükrök felfogta és hozzánk visszavetette. Nyilvánvaló, hogy egy Szíriuszban levő tükröben olyan eseményeket láthatnánk, amelyek a földön kb. tízenyolc évvel ezelőtt játszódtak le. Gigantikus nagyítású szuperteleszkóp birtokában már csak arra volna szükségünk, hogy a világűrben ki-csiny, de tökéletes tükrök legyenek. Kristályfacette-k formájában ilyen tükröket maga a ter-

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Húsz kétszázcentiméterenként 4 lej. Húsz kétszázcentiméterenként 4 lej.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Caminul Industriilor-Iparos Otthon.

— Felügyelők jönnek, felügyelők mennek... Az aradi pénzügyigazgatóságot újszólva naponta látogatják inspektorok. Hol Bucurestiből a pénzügyminisztérium küld ki egy-egy felügyelőt, hol körzeti felügyelők érkeznek. Ma délután Aradra érkezett Batălă pénzügyi vezérfelügyelő, hogy a szokásos szemlét megejtse a helybeli pénzügyigazgatóságon.

— Drágul a buza, a bab és árpa. A dunai kikötőkből érkező jelentések szerint a buza és a többi gabonaneműk ára erősen emelkedik. A babnál és árpánál az áremelkedés vagononként 10.000 lei. Az üzletkötés gyenge. Még nincs egy hete annak, hogy a hivatalos jelentések a tengeritermés várható hozamát 520.000 vagonra becsülték, ami egy kivételesen ragyogó terméseredménynek felel meg. Azon véleményünknek adtunk kifejezést, hogy a tengeritermés lényegesen alatta fog maradni a várakozásnak. A legújabb a földművelésügyi minisztériumhoz érkezett értesítésekben kitűnik, hogy már nincs szó kiváló tengeritermésről, Basarabia déli részében a szárazság teljesen tönkretette a tengeritermést és az ország többi részében közepes hozam várható. A hozzánk beérkezett magánjelentések alapján közepes lesz a tengeri termés eredménye.

— Kedvezményes utazás a pékek aradi kongresszusára. Az államvasutak 50 százalékos utazási kedvezményt biztosított összes vonalain mindazoknak, akik a pékek kongresszusára augusztus 30. és szeptember 2-á között Aradra utaznak s innen szeptember 1. és 4-e között utaznak vissza a kiindulási állomásra. Az utazási kedvezmény egyaránt érvényes személy- és gyorsvonatokon.

— Kik kötelesek hadmentességi adót fizetni. A pénzügyminiszter szigorú rendeletet küldött az összes pénzügyigazgatóságokhoz a hadmentességi adó kiszámítására vonatkozólag. A rendelet előírja, hogy vagyontalan hadköteles ifjaknak, ha azok nem papnövendékek, a hat lei illetéken kívül fizetniük kell a legkisebb állami és utadót, továbbá tanulmányi szabadság után járó illeték címén 200 lejt. A külföldön tanuló hadköteles ifjaknak a követség útján kell igazolniuk, hogy miből tartják el magukat. Azoknak, akik a rendelkezéseket nem tartják be, a pénzügyi hatóságok csak akkor adhatják ki a szükséges igazolványokat, ha a 2206 lei maximális hadmentességi adót befizetik. Mentések a hadmentességi adó fizetése alól 1.) a vagyontalanok és akik közjótékonyaságból tartják fenn magukat, 2.) a családfenntartók, 3.) akiknek semmiféle jövedelmük nincs és 4.) akik igazolják, hogy édesanyjuk a Barbatia si Credinta érdemrend I, II, III. osztályu keresztjeit kapták meg a kardokkal, vagy a hadi, vagy légi érdemrendet (Virtutea Militare és Virtutea Aeronautica).

— Új kiviteli lehetőségek. Mint Bucurestiből jelentik, a külkereskedelmet irányító bizottság utolsó ülésén elhatározta, hogy hozzájárul oly cikkek kiviteléhez, melyeket eddig nem ekszportáltak. Ezek közé tartozna a mangán, a chróm, stb. Ezen cikkek kivitele ellenében az ekszportőröknek meg fogják engedni, hogy bizonyos árukat hozhassanak be az országba. Ez a határozat más szóval annyit jelent, hogy újból megengedik a kompenzációs árubehozatait, amelyet az új külkereskedelmi rendszer lehetetlenné tett. Sajnos, ismét nem általános jellegű intézkedésről van szó, hanem egy részletmegoldásról, mely egyes cégek számára fog egyedáruságot és korlátlan üzleti lehetőségeket jelenteni.

— A behozatali engedélyek kiadása. Mint Bucurestiből jelentik, a kontingentálási hivatal már elkészítette a behozatali engedélyeket a harmadik negyedévre, azok most a Nemzeti Banknál fekszenek, mely a legrövidebb idő alatt ellátja az engedélyeket a transzfervizummal. Azok a hírek, melyek szerint a kontingenseket felül fogják vizsgálni, miután azok megállapítása körül visszaélések történtek, az érdekeltek körében nagy mozgolódást eredményezett. Sorban jelentek a befolyásos tényezőknél a nagyvállalatok emberei, hogy információkat kérjenek. Kijelentették a kontingentálási hivatal vezetőségénél, hogy a kifogások, melyeket a kvóta megállapítása ellen emeltek csak az ugynevezett speciális kommissziók egynemelyikének működése ellen szóltak, de nem a legfelső kontingentálási bizottság működése ellen, melynek határozatait nem fogják felülvizsgálni.

Malmosok értékezte az aradi iparkamarában. Az aradi és aradmegyei kismalmosok a héten az aradi iparkamarában értékeztetést tartottak, amelyen tudomásul vették a pénzügyminisztériumnak ama rendeletét, amely szerint a hengerek folyómétere után évi négyezer lejt fizetnek.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Lapunk egyik legutóbbi számában a repülőbélyegről szóló törvény intézkedéseire és azok pontos betartására hívtuk fel az iparosság figyelmét. Sajnálatos sajtóhiba következtében tévedés történt a szoban lévő Monitorul Oficial számának megjelölésében. Ezt a hibát az alábbiakban helyesbítjük: A repülőbélyegről szóló törvény a Monitorul Oficial 1932 május 25-iki, 119 számában jelent meg.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunicare cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

In grupa I. csoportban: Vad. lui Czucean Gheorghe 788, Vad. lui Iosif Szabó Józsefné 789.

In grupa II. csoportban: Andrei Virág András 873.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormantare a Industriilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiunile lor, sa achite restanta in interesul lor propriu, fiindcă in conformitatea §-lui 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decede... a între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedati:

In Grupa A csoportban: 855. Sot. lui Jacob Weinfeld Jakabné. 856. Carol Ghel Károly.

In grupa B csoportban: 856. Ferdinand Haubert Nándor.

mészet rendkívül nagy bőségben nyújt. Kétségtelen, hogy a világűrben megszámlálhatatlan kihiált égitest van. Szuperteleszkópunkkal ezeket felkeressük s véletlenül vagy tervszerűen, a kívánt irányban és távolságban, alkalmas tükröket találunk, amelyekben a keresett multbeli eseményt megpillanthatjuk.

A VILÁGTÖRTÉNELEM IGAZI FILMJEI.

Elyenképpen lassan-lassan új égi térkép jönne létre. A távoli tükrök helyzetét meg lehetne határozni és mozgásukat ki lehetne számítani. A történelmi események egymásutánja minden adott esetben épp oly pontossággal meg volna határozható, mint a holdtölte vagy a napfogyatkozás. A tükröknek földünkhöz viszonyított elhajlása vagy közeledése volna a tényező, amely ezeknek a „filmeknek” lepergését, illetve tempóját meggyorsítaná vagy lassítaná. A tükrök rotációjára zavaróan hatna, mert hirtelen megszakítaná a film visszaadását, de a világégyetem végtelensége bőséges választékot adna olyan tükrökből, amelynek forgása elegendőképpen megegyeznék a föld forgásával, hogy a színjáték tartamát tetésünk szerint alakíthassuk. Az ég kutatói számára új foglalkozás nyílna meg: olyan kutatóké, akik világtörténelmi filmeket fedeznek fel, illetve jósolnak meg. Természetes, hogy a szobanforgó történelmi esemény tartama alatt uralkodó időjárás nagy jelentőséggel bírna, mert megtörténhet, hogy egy felhőfátyol ép a legfeszültebb pillanatban takar el egy érdekes jelenetet

s megfosztja a nézőt a színjáték látásától.

A Sark-csillag oly messze van, hogy a földi fény oda-vissza körülbelül 150 év alatt teszi meg az utat. Ebben a távolságban a tükrök tehát az északamerikai szabadságharc végének eseményeit mutatná. Ha viszont szuperteleszkópunk nézőterében az Orion Rigel nevű csillaga áll, akkor még 26 évet kellene várunk, hogy láthassuk, mint közelednek Kolumbusz hajói Amerika partjai felé. A Digel 466 fényévre van tőlünk. Ha tehát Kolumbuszt ma akarnók látni, olyan világűr-tükröt kellene találnunk, amelynek távolsága 220 fényév.

Képzeliük el a jövő színházát, melynek programján majd hiteles történelmi filmek szerepelnek tényleges szcenáriával, tényleges szereplőkkel. Pl: „A jövő héten látható lesz a nagy spanyol Armada veresége.” Elképzelhető lesz a csatlódás is, ha az előadás eső miatt elmarad. Olyan esőről van természetesen szó, amelyet évszázadokkal ezelőtt zudítottak a felhők. Pompeji pusztulásának képét a felszálló kénese gázok valószínűleg elhomályosítanak, de azért a látvány mindenestire lenyűgöző hatású volna. Az igazgatóságunk lennének tartalék-eseményei is, amelyekből a szuperteleszkóp szabadon választhatna akár az újabb idők vagy évezredek előtti korok valamelyik eseményét.

NEM CSODA!

Képzeliük el a jövő színházának közönségét, a mint Krisztus megfeszítésének jelenetét várja. Milliós és milliós ember aggódnék azon, nem tarták-e el akkor felhők a földet. Az előadás ide-

jén a föld felületén úgy lehetne kiküszöbölni a légköri akadályokat, hogy a szuperteleszkópot a lehető legelőnyösebben állítjuk fel. Egy 10—15 kilométer magas torony bizonyára tulemelkednék a felhőkön. Képzeliük el, milyen néma áhitattal figyelnek embermilliók a Megváltó nagy tragédiáját.

Ha még messzebb haladunk vissza a multba, természetrajzi előadások pazar lehetősége tárul fel. Dinosaurusokat, ichtiosaurusokat és más rég kihalt állatokat figyelhetünk meg játék és viaskodás közben. A földfelület fizikai változásai is láthatókká lesznek. A különböző jégkorszakok lezajlását minden fáradság nélkül megállapíthatjuk s idejüket is pontosan kiszámíthatjuk. A geológiai korszakok ismerete nem tudósok kiváltsága, hanem a nézők millióinak közös kincsé lenne.

Történelmi és történelem előtti korszakok természetesen nem játszódtak le egy-két óra alatt. De mint ahogy a film ma be tudja mutatni a növények növekedését, úgy ezek a hosszú időre terjedő korszakok is nagybőrtömegű tükrökből kiválogatott filmek célszerű egymásutánjával összevonhatók, megrövidíthetők, s logikus egészzé formálhatók.

Luckiesh professzor fentebb ismertetett feltevése első pillanatra talán hihetetlennek tetszhet, de gondoljuk el, hogy száz év előtt éppily hihetetlen volt az, hogy az ember több ezer kilós géppel együtt a levegőben repüljön. A szuperteleszkóp semmivel sem nagyobb csoda, mint a rádió, a repülőgép vagy a televízió.